HEIS

NR 4 MONTØREN 2018

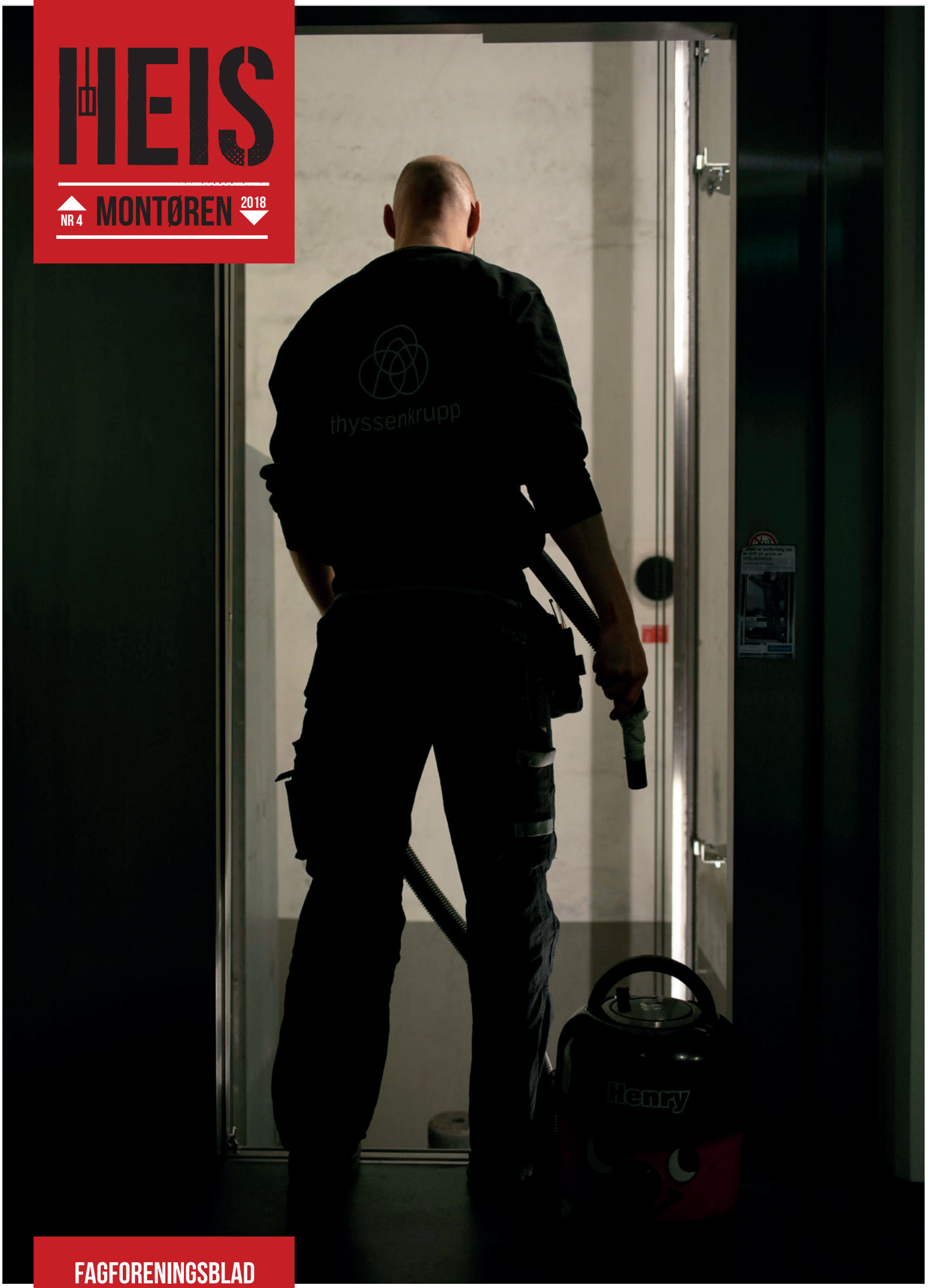

FAGFORENINGSBLAD

Foto: Christian Olstad Fra markeringen til støtte for Ramunas Gudas foran Stortinget den 21. november

«Vi krever rettferdighet for Ramunas Gudas og gjestearbeidere som skader seg i arbeidet»

Gi en julegave til Ramunas. Benytt kontonummer 1207 15 17 630 eller vipps 124303

Vipps disponeres av Reberklubben som vil overføre pengene til konto ovenfor (Støttegruppa for Ramunas)

Innhold

Nr 4 - desember 2018 Årgang 50

Ledern har ordet 4
Redaktøren 5
Klubber og avdelinger 6

Tema: Fag og yrkesstolthet

Tema: Fag og yrkesstolthet 7
Min heis 8
DSB godkjenninger 11
Kyllingen 2013 12
Fagkunnskap er som et brennende bibliotek 14
Fair Play Bygg i Oslo 16

Diverse

Ubudne gjester 18

Arbeidsliv og samfunn

Har EU-arbeiderne vern i Norge 20
Ramunas – siste nytt 21
Fellesforbundets Avdeling 5 22
Jernbanen 25

Klubb og forening

Landsråd i HMF 26
Lokale forhandlinger 27
Gullgutten 28
Bryteren, grubleren og aktivisten 30
Spise, skifte og sanitærforhold 36
Fra Sjakta 39

BLADETS ADRESSE:

HEISMONTØREN
ØSTRE AKERVEI 24, 0581 OSLO
TELEFON: 22 17 45 50 TELEFAX: 22 17 45 53 E-POST: REDAKSJONEN@HEIS.NO

ETTERTRYKK ANBEFALES NÅR KILDE ER ANGITT.
GRAFISK PRODUKSJON: 07 MEDIA. OPPLAG: 1200
REDAKSJONEN BLE AVSLUTTET 23. NOVEMBER 2018
NESTE DEADLINE: 15. FEBRUAR 2019

Leder´n har ordet

Det har vært action på streikefronten i det siste. Sykepleierne i privat sektor streika for minstelønn og lønnsstige lik som offentlig sektor. Det tok ikke lange tida før de ble slått i hodet med tvungen lønnsnemd av myndighetene. Slik vi, heismontørene, ble slått i 2005 da vi streika mot sosial dumping. Vi streika riktignok en del lengre enn sykepleierne, men arbeidsgivernes og NHOs mottrekk mot streika var lik. De ønska å fremprovosere tvungen lønnsnemd for å tvinge fram en avslutning av streika. Mot oss gikk de offensivt ut med å ta ut flere hundre heismontører i lockout. Mot sykepleierne svarte NHO med å ta ut alle sykepleierne i lockout.

Straks etter at NHO hadde hadde gått ut med nyheten at de kjører full lockout på alle sykepleierne, svarte Norsk Sykepleierforbund at de kommer til å boikotte lockouten! Sykepleierne kom altså til å reise på jobb likevel, og lockouten skulle miste effekten. Det er forbundet sitt det! NHO hadde på kynisk vis tatt ut alle i lockout fordi de visste at det ville avslutte streika, NHO avviste selvfølgelig at dette var formålet. Jeg tror de fleste begynte å lure da NHO begrunna streikeuttaket med sympati med de få som var rammet av streika, ikke for å bestille tvungen lønnsnemd... Særlig.

Dessverre så skulle det vise seg at sykepleiernes boikott av NHO sin lockout var formalistisk begrunna, og ikke ideologisk. Det var utformingen av brevet til riksmekleren som var årsaken, ikke at NHO hadde brutt alt av spilleregler. NHO justerte kravet deretter og boikotten ble avblåst. Tvungen lønnsnemd kom som bestilt, dagen før iverksettelsen av lockout. Skulle man bare visst…

Det er flere interessante betraktninger man kan gjøre av denne konflikten. Når ansatte i privatiserte helseforetak krever det samme som offentlige ansatte, så nekter arbeidsgiverne. De vil heller putte profitten i egen lomme, enn i de ansattes. Hvis det mangla argumenter for å ikke fortsette privatisering av offentlig sektor, så har man i hvert fall fått flere motargumenter nå. Det har også blitt bevist at sykepleierne ikke har reell streikerett. Når motparten, når som helst, kan avslutte streiken så hjelper det lite hva man gjør. Da må man i så fall diskutere i mye større grad en motstrategi mot tvungen lønnsnemd. Ville sykepleierne kunne vunnet opinionen med å boikotte

lockouten iverksatt av NHO? Når NHO på kynisk vis spiller på liv og helse for å avslutte en streik, så er det vel liten tvil hva folk syntes om det. Spesielt når kravet til sykepleierne var å kreve det samme – som andre sykepleierne. Ikke noe mer.

Det er på tide at fagbevegelsen i mye større grad enn tidligere begynner å diskutere strategi for å vinne kamper, hvordan unngå tvungen lønnsnemd og hvordan man skal vinne streiker. Man kan ikke bare "begynne å streike, lukke øya og håpe på det beste". Opprettelsen av Heistjenesten AS er et resultat av en slik strategitenkning, man er nødt til å tenke i nye baner for å møte en mye mer agressiv arbeidsgiverside enn tidligere og som ikke skyr noen midler for å vinne fram. Eksempelvis de 6 elektrikerne på bedriften Traftec i Rogaland som nå har streika i 6 måneder for å opprette tariffavtale. Ryktet sier at bedriften svarte på streikeuttaket med å ansette like mange nye. Svært alvorlig er det å benytte streikebryteri og det bør slås kraftig ned på!

PS: I januar flytter HMF lokaler etter lang tid på Grønland til Økern i Oslo. Flyttingen er allerede i gang og vi håper å være ferdig innflytta 15.januar. Ønsker alle en god jul og et aktivt, godt nytt år!

Markus

REDAKSJONEN NOVEMBER 2018

REDAKTØR: TOR-ERIK LUNDBERG I REDAKSJONEN: EDMUND BERGET, JOHNNY LEO JOHANSEN, MARTIN GRANSETH, CHRISTIAN OLSTAD, ODD JACOBSEN OG BJØRN-TORE EGEBERG I FORSIDE: CHRISTIAN OLSTAD

Fri flyt og åpne grenser et ikke et uttrykk for solidaritet når det går på bekostning av faglige rettigheter, fagkvalifikasjoner, tariffavtaler og fører til utnyttelse av mennesker, sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Siden EU utvidelsen i 2004 har 500 millioner innbyggere fått tilgang til EUs indre handels og arbeidsmarked. Arbeidere fra land med høy arbeidsledighet og dårlige velferdsordninger kommer til Norge i håp om arbeid. Lønnsforskjellen mellom Bulgaria og Norge er til sammenligning 1:10. Mange gjestearbeidere blir grovt utnyttet slik som vi har sett et godt eksempel på i saken til Ramunas Gudas.

Sosial dumping og arbeidskriminalitet brer om seg i byggebransjen. Bare i Trondheim står Vidar Sagmyr i Uropatruljen for 80 % av tipsene til Arbeidslivskrimsenteret. Da godt hjulpet av tips fra et hundretalls arbeidsgivere og 10 000 organiserte arbeidstagere. Lovbrudd som de tar i mot er blant annet tips om svart arbeid, underbetalt arbeidskraft, ulovlige boforhold, arbeidere uten oppholdstillatelse, juks med merverdiavgift, manglende betaling av arbeidsgiveravgift og tjenestepensjon (OTP), korrupsjon, ulovlig elektrikerarbeid, HMS-brudd, slurv ved arbeid i høyden og mangel på faglige kvalifikasjoner.

Til tross for de konsekvenser dette har for den norske tillitsbaserte modellen, samfunnet og norsk arbeidsliv gjøres det for lite for å stoppe sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

I Norge øker EØS motstanden også internt i LO. Styret i Fellesforbundets største avdeling har snudd og krever nå at EØS-avtalen blir sagt opp. Det er fortsatt en vei å gå før det blir en eventuell «Norxit». I mellomtiden må fagbevegelsen fortsette å organisere og styrke tariffavtaler som forhindrer sosial dumping. Med en sterk røst må vi sammen stå på for at det fortsatt skal lønne seg å være seriøs, bruke faglært arbeidskraft og inkludere våre gjestearbeidere på en verdig måte med en lønn som det er til å leve av.

Tor-Erik, redaktør

REBERKLUBBEN ER FRAMME I SKOA

Det er fortsatt mer enn nok heis igjen til alle!

HMF HISTORIEBOK 1930-1955 TOR-ERIK LUNDBERG

Vi er så underbemannet at vi fortsatt har innleie fra Schindler i Litauen, Sverige, Finland og Slovakia for å få unna arbeidsmengden. Forut for sistnevnte, som hjelper til med rulletrapp montasje på Munch-museet i hovedstaden, så er all innleie planlagt avsluttet til jul i år.

De innleide jobber under tilsyn og med våre lønns og arbeidsbetingelser etter avtale mellom klubb og bedrift. Klubben har fulgt opp at lønnsutbetalingene stemmer, og medlemmene har fulgt opp de innleide kollegaene ute i sjakta.

Som mange vet har Schindler Norge sin opprinnelse i hjørnesteinsbedriften Brødrene Reber som startet opp i enkle former før krigen med produksjon av tørkestativer og trehjulssykler før de startet med produksjon av heiser lokalisert utenfor Kristiansand. Det blir derfor trolig et stort tap for lokalsamfunnet i Vennesla når bedriften flytter sitt hovedkontor til Oslo neste år. Selve flyttingen vil ikke få konsekvenser for de ansatte i produksjon sier direktøren til lokalavisen Fedrelandsvennen. Avdelingen i Vennesla vil fortsette som et kompetansesenter skriver avisen.

Klubben sentralt har mer enn nok å følge opp. Serviceutvalget bestående av Gaute Finstad, Geir Løkke, Pål Jerpseth og Håkon Bauge har sett på serviceutfordringene. Håkon er også datatillitsvalgte og har samlet informasjon om det nye heisovervåkningssystemet. Samtidig er det varslet en ny oppdatering av Field Link som blant annet brukes til innlevering av timer. Informasjon om dette ble tatt opp på Reberkonferansen, og er nå sendt ut til klubbene i landet for diskusjon. Klubbens hovedstyre følger dette opp mot bedriften sentralt.

På Reberkonferansen la klubbkasserer Thomas Johansen frem en innstilling til montørtreff. Montørtreffet blir avholdt på DFDS/København båten fra Oslo den 5-7 april 2019. Treffet er planlagt å starte med konferanse kl 10:30 på fredagen. En invitasjon med fremgangsmåte for bestilling av reise og påmelding sendes ut før jul.

Montørtreffet vil da bli istedenfor Reberkonferansen denne våren. Her vil det bli lagt opp til informasjon, diskusjoner og valg. En av sakene som da skal behandles er vedtak til akkordutvalgets innstilling om klubben skal gå til forhandlinger om akkord eller ikke. Akkordutvalget består av Håvard Hanslien, Kristoffer Nylund, Lars A. Selebø og Terje Skog.

Referatet fra Reberkonferansen er sendt ut, og forventes gjennomgått på klubbmøter.

På vegne av hovedstyret ønskes alle en god jul og et godt nytt år.

En reklameplakat for heiser fra Brødrene Reber, hentet fra HMF sin historiebok fra 1930-1955.

TEMA: Fag og yrkesstolthet

Redaksjonen skriver i dette nummeret om fag og yrkesstolthet. Vi som forening har alltid vært opptatt av at vi skal levere kvalitet i arbeidet. Det er derfor viktig at vi hele tiden har fokus på dette for å fortsatt opprettholde høy faglig standard og er med på å videreføre faget til nye generasjoner med heismontører.

EMIL BARIÅS TOR-ERIK LUNDBERG

Det at vi kan vise til kvalitet, sikkerhet og produktivitet i arbeidet er vårt største konkurransefortrinn mot sosial dumping. I andre bransjer ser vi at fagarbeideren ofte blir byttet ut med ufaglært billig arbeidskraft. Vi ser at fag blir delt opp eller forsvinner som en følge av dette.

ET HELT STYKKE ARBEID

Vi må opprettholde gleden av et helt stykke arbeid. Vi må legge kvalitet inn i alle deler av arbeidsoppgavene. Vi må unngå å dele opp faget ved å sette bort heisarbeid til underleverandører. Faglige vurderinger må tas av montøren og ikke av et system som montøren ikke har vært med på å påvirke.

Som mennesker tilegner vi oss kunnskap på forskjellige måter. Noen heismontører er bedre på det elektriske, mens andre er bedre på det mekaniske også videre. Men et viktig prinsipp har vært at alle skal få lik tilgang til kunnskap. Vi ønsker ikke A eller B montører. Vi må dele kunnskapen og utfylle hverandre så godt vi kan. Vi må snakke til hverandre og ikke om hverandre for å hele tiden heve kvaliteten i arbeidet.

Vi må rekruttere lærlinger til faget og ta vare på Opphei og prøvenemda. Heiskontrollen må opprettholdes som en sterk faglig tredjepart som er uavhengig av bedriftene.

FAGBESKYTTELSE

Vi må bevare Heisoverenskomsten og da særlig §1 som sier at det kun skal benyttes fagutdannede heismontører til selvstendig arbeid på heis.

I 1964 ble heisfaget beskyttet gjennom Kongelig Resolusjon. Til tross for lang kamp ble denne erstatte av forskriften FKE i 1993. (Forskrift om kvalifikasjoner for elektrofagfolk).
I 2013 ble denne forskriften endret til FEK, og i 2018 ble alle bestemmelser om utenlandske arbeidere svekket og flyttet til en generell lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, hele veien til tross for store protester fra HMF. Flere endringer for å tilpasse seg EUs frie flyt av arbeid er på trappene.

Orden er en forutsetning for god utførelse

Bruk av halvrør

MIN HEIS!

Nei, du eier den ikke. Men du har montert den eller du har den i service. Når noen spør hvem sin heis dette er, så skal du stolt kunne si at det er «min heis!».

TOR-ERIK LUNDBERG MONTØRER I BRANSJEN

ET HELT STYKKE ARBEID

Heisfaget er et yrke med lange tradisjoner og fagstolthet. Derfor har Heismontørens Fagforening og flere klubber igjennom tidene hatt faglig utvalg som har jobbet for å opprettholde høy faglig standard i bransjen. Enten om du har montert, modernisert, eller for eksempel ettermontert en heisalarm eller om du har ansvaret for service på heisen så skal du være stolt av arbeidet du legger igjen.

ROBOTSTYRT MONTASJE

KONE-klubben er en av klubbene som de siste årene har jobbet med et

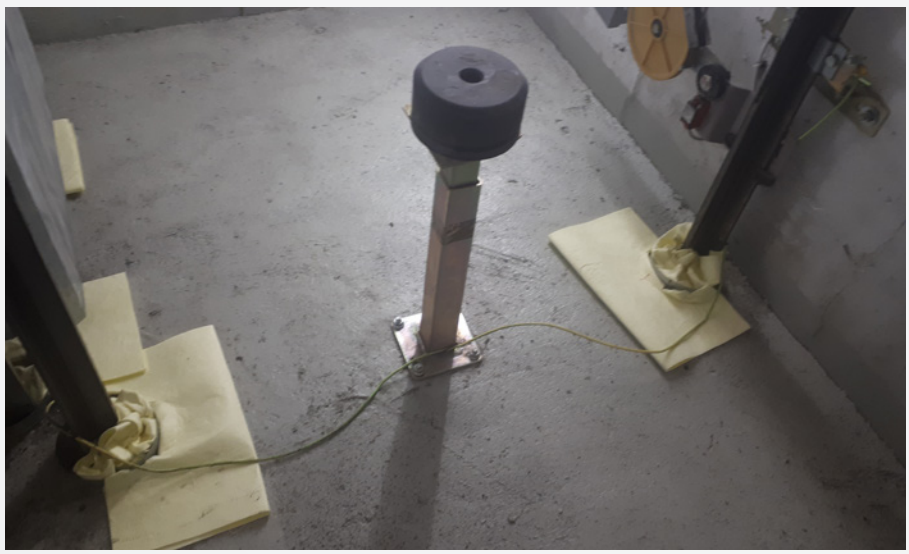

Provisorisk jordforbindelse

Alternativt følgekabeloppheng

Sjaktbunn etter at gårdeier har pusset opp

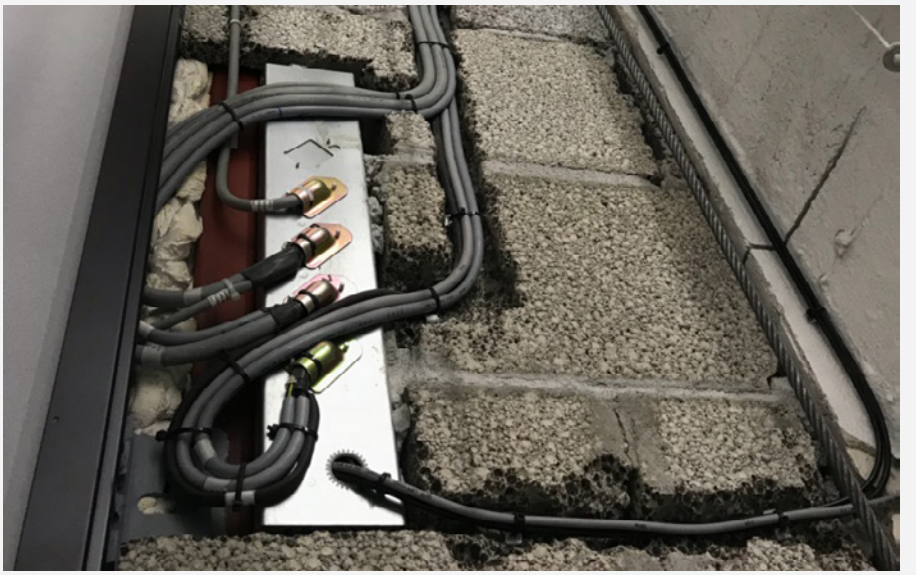

Kabling

Riktig verktøy til jobben

prosjekt som heter «Min heis!». Bakgrunnen for dette var at vi så konsekvensen av konsernbaserte manualer som overlot lite faglig tenkning til montørene på nymontasje, sier Per Arne «Petter`n» Jensen Salo i KONE-klubben. Vi er et langstrakt land og fagplanen for heismontørfaget er lagt opp til at man skal kunne gjøre alt fra montasje, modernisering, reparasjon og servicearbeid både på egne produkter og på fremmedfabrikat. Vi kan derfor ikke være «robotstyrt» på et produkt, som ikke legger opp til egen tenking på faglig utførelse.

PRODUKTIVITET

«Det er ikke feil å tenke produktivitet. Jeg mener en god fagarbeider skal kunne være produktiv samtidig som man leverer en høy faglig standard på arbeidet som man utfører», legger Per Arne til. Målsetningen er ingen feil og mangler ved overlevering til heiskontrollen. Nå i 2018 startet KONE opp med montasjekurs med opplæring i montasjemanualen. For det er jo mye bra i den sier han. Samtidig gjennomførte klubben et akkordkurs over hele landet, med en forståelse om at vi må levere en høy faglig standard på det arbeidet vi leverer. Når vi blir mer produktive og

«Vi må snakke med hverandre og ikke om hverandre»

«Vi kan derfor ikke være robotstyrt på et produkt, som ikke legger opp til egen tenking på faglig utførelse.»

Perfekt kabling

En sjakt å være stolt av

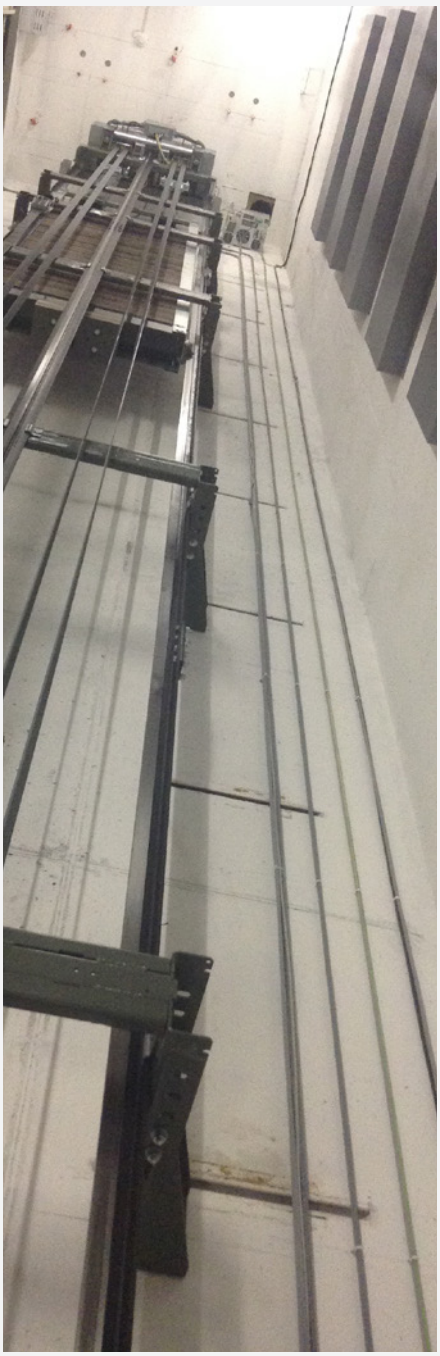

Trikkeskinner

monterer flere heiser i løpet av et år, så må vi finne løsninger som gjør oss mer fleksible. Vi må se på løsninger som gjør at alle får gå på forskjellig typer jobber som modernisering og reparasjonsjobber.

DELE FAGKOMPETANSEN

For å opprettholde den faglige standarden i bransjen må vi løfte hverandre, snakke med hverandre og ikke om hverandre, ha gode faglig diskusjoner i klubbene og opprettholde gode kurs både internt på bedriftene og på Heisbransjens Utdanningssenter.

Revisjonstablå

DSB GODKJENNINGER

Hvordan kan vi være sikre på kvalifikasjonene når vi får utenlandsk arbeidskraft inn på heisene våre?

CHRISTIAN OLSTAD

DIREKTORATET FOR SIKKERHET- OG BEREDSKAP

Alle elektrofagfolk med utdanning og praksis (yrkeskvalifikasjoner) fra et annet land som ønsker å utøve yrket sitt i Norge, må søke DSB om godkjenning til dette. For å få en slik godkjenning må kvalifikasjonene dine tilfredsstille kravene i det norske regelverket, heter det i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) sine sider.

Direktoratet for sikkerhet og beredskap (DSB) ligger under justis- og beredskapsdepartementet og har forvaltningsansvar blant annet eltilsynsloven, og tilhørende forskrifter (FEK). Departementets målsetting er å redusere sårbarhet i samfunnet, kunnskapsbasert forebygging, styrke samhandlingen i beredskap og krisehåndtering, bedre ledelse og styrket ledelseskultur. Sikkerhet i alle ledd. Om du omfattes av EØS eller ikke, om du søker permanent eller midlertidig så er en ting felles, for elektrofagfolk gjelder følgende 10 yrker:

- Automatiker
- Automatmekaniker
- Elektriker
- Elektroreparatør
- Energimontør
- Heismontør
- Linjemontør
- Reparatør av elektromedisinsk utstyr
- Togelektriker

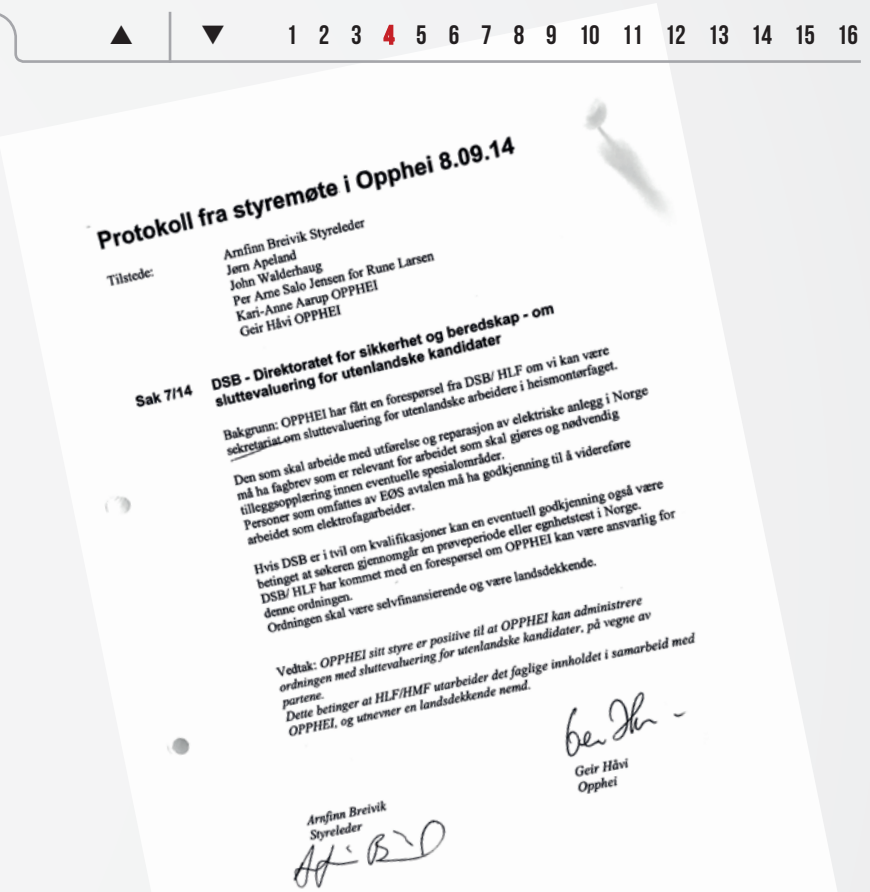

Protokoll fra styremøte i Opphei 8.09.14

Tilstede: Arnfinn Breivik Styreleder
Jørn Apeland
John Walderhaug
Per Arne Salo Jensen for Rune Larsen
Kari-Anne Aarup OPPHEI
Geir Håvi OPPHEI

Sak 7/14 DSB - Direktoratet for sikkerhet og beredskap - om sluttevaluering for utenlandske kandidater

Bakgrunn: OPPHEI har fått en forespørsel fra DSB/ HLF om vi kan være sekretariat om sluttevaluering for utenlandske arbeidere i heismontørfaget.

Den som skal arbeide med utførelse og reparasjon av elektriske anlegg i Norge må ha fagbrev som er relevant for arbeidet som skal gjøres og nødvendig tilleggsopplæring innen eventuelle spesialområder.
Personer som omfattes av EØS avtalen må ha godkjenning til å videreføre arbeidet som elektrofagarbeider.

Hvis DSB er i tvil om kvalifikasjoner kan en eventuell godkjenning også være betinget at søkeren gjennomgår en prøveperiode eller egnhetstest i Norge.
DSB/ HLF har kommet med en forespørsel om OPPHEI kan være ansvarlig for denne ordningen.
Ordningen skal være selvfinansierende og være landsdekkende.

Vedtak: *OPPHEI sitt styre er positive til at OPPHEI kan administrere ordningen med sluttevaluering for utenlandske kandidater, på vegne av partene.*
Dette betinger at HLF/HMF utarbeider det faglige innholdet i samarbeid med OPPHEI, og utnevner en landsdekkende nemd.

Geir Håvi
Opphei

Arnfinn Breivik
Styreleder

SØKNADSPROSESSEN

Om en vil søke til seg en godkjenning fra DSB må man sende CV og relevant dokumentasjon til direktoratet via altinn, epost eller tradisjonell epost. Vedlagt må følge en kopi av originalt vitnemål, attest på fullført lærlingekontrakt, sertifikat/ fagbrev/svennebrev og attest fra arbeidsgiver om minst 1 års praksis i løpet av de siste 10 år. Det må også følge kopier av oversatte versjoner av alle dokumenter i pdf eller jpg. Samt kopi av gyldig pass. Alle dokumentene må være oversatt av godkjent oversetter og alle kopiene må være stemplet og signert Notarius Publicus (notarialbekreftelse er en offentlig bekreftelse av et dokument).

Om en utenlandsk arbeider får et OK av direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og dermed får en DSB-godkjenning, er det opp til den gitte installatøren hvordan de vil benytte arbeideren.

KYLLINGEN 2013

Tross DSB-godkjenninger fra statlig hold, må vi huske kampen i 2013. Den varte i syv måneder og omhandlet nettopp DSB-godkjenninger. For de som ikke husker alt så er det i hvert fall sånn at undertegnede husker kyllingopptredenene. Da vi stod utenfor lokalene til Kone AS på Ryen med megafon og kyllingdrakt.

JOHNNY LEO JOHANSEN/PRIVAT CHRISTIAN OLSTAD

Dette har sin begrunnelse i at Otis tidligere samme året hadde brukt heisarbeidere uten fagbrev til selvstendig arbeid på heis. HLF hevdet at Otis fulgte heisoverenskomstens bestemmelse om hvem som kan utføre selvstendig arbeid på heis, siden arbeiderne hadde DSB-godkjenning, og stod dermed bak Otis-direktør Schnack sine handlinger. Dette godtar vi ikke, der er vi strenge. Dette omhandler sikkerhet og faglig kompetanse. For heismontører og brukere av heiser. Kampen førte til en protokoll mellom HLF og HMF som presiserer at HMF skal være med i kompetansevurderingen av de dsb-godkjente arbeiderne. Altså et partssamarbeid for å danne et system, system for kompetansekartlegging, definisjon av kompetansebehov og tilleggsopplæring, samt definere retningslinjer for kvalitetssikring av kompetanse.

DOKUMENTASJON

HMF var ikke fornøyd med hvordan installatøren, i dette tilfellet Otis skjøttet mandatet sitt og ukritisk satte DSB-godkjente til selvstendig heisarbeid. Da det ikke er annet enn dokumenter å forholde seg til i en

Fra et av kyllingstuntene i 2013. Her foran Kone på Ryen.

slik godkjenning, skjønte man at det kunne være en idé å etterprøve. Til tross for at alle dokumenter skal offentlig godkjennes i prosessen, kan det vel tenkes at det finnes en fare for forfalskning? Etterprøve for å få et bilde om hvorvidt disse personene faktisk hadde den erfaringen/utdannelsen som dokumentasjonen tilsa. Selvfølgelig videre også for å danne seg et bilde av den faktiske kunnskapen som kom med den erfaringen, om den skulle vise seg å være sann.

KOMPETANSE/TILLEGGSOPPLÆRING

Utvalget skulle også se på eventuelt nødvendighet av kvalitetssikring av kompetanse via ekstern instans. HMF sine representanter var Per Arne Salo (Petter'n) og Rune Larsen, henholdsvis fra Kone og Schindler. Fra HLF, Torkel Drivenes og Jyrki Kuisma, Schindler og Kone. Det ble også vedtatt at OPPHEI skulle administrere ordningen på vegne av partene (HLF og HMF). Der det eventuelt var mangelfull kompetanse eller erfaring ble bedriftene pålagt nødvendig tilleggsopplæring for å tilfredsstille. DETTE GJELDER KUN FOR SØKNAD OM PERMANENT GODKJENNING. Midlertidig DSB-godkjente arbeider jobber under tilsyn med fagarbeider, og ikke alene.

DSB-GODKJENT ARBEIDER I KONE

Kone as har en godkjent heismontør i Oslo, Zoltan Tatai. Jeg ringte Zoltan …

Han slår meg som en trivelig, skarp og snakkesalig type, snakker godt norsk og sier han har bodd her i ca. 6 år. Mener han har lært språket gjennom TV og barne-tv, da jeg spør han.

Han er fra Kroatia og jeg spør hva han har av utdanning eller yrkeserfaring derfra. Det er en god liste, han har mye å si, og det går fort. Han er faglært elektriker, brannmann og har en statlig eksamen for å kunne jobbe med sikkerhetssystemer i offentligheten. Ganske komplisert, men jeg forstår det slik at det krever 2 år jobberfaring, så trenger man en politiattest og tar en fagprøve (monterer et overvåkningsanlegg eller liknende). Forteller videre at han ville bli den perfekte vaktmester som ung, og at han har montert heiser over hele Europa. Fungerte også en periode som formann i Tyskland da han behersket språket godt. Jobbet der gjennom et heisbemmaningsforetak i 9 måneder i sjakta, så måtte man ut av landet i 3 måneder.

Zoltan forteller meg at han ble DSB-godkjent for ca. 2 år siden. At det var en lang og kjip prosess. Vi snakker om flere år og mange penger. 15 måneder ventetid på svar fra direktoratet, og mye penger i offentlig godkjente oversettelser av dokumenter. Jeg merker frustrasjonen fra en gang tilbake hvor jeg var mellom utdannelse og arbeid, hvor NAV sitt trege system bestemte økonomien min. Den er i Zoltan´s stemme, og nå i min kropp. Da jeg endelig ble godkjent, forteller han, var det ingen som ville gi han sjansen. Heisbedriftene ville ha papirer, ikke erfaring. Han fikk til slutt jobb hos Myhre heis as. Der jobbet han et drøyt år før han begynte i Kone.

31. oktober i år ble Zoltan vurdert, nettopp av det utvalg satt ned etter bransjeavtale av 2014. Han ble vurdert på utdanning, erfaring, faglige refleksjoner, sikkerhetsorientering, HMS, planlegging og mye mer. Det var ordningen som OPPHEI administrerer, med representanter fra OPPHEI, HLF og HMF som kunne ta Zoltan i hånden. Ta ham i hånden og si at han kunne jobbe selvstendig på heis.

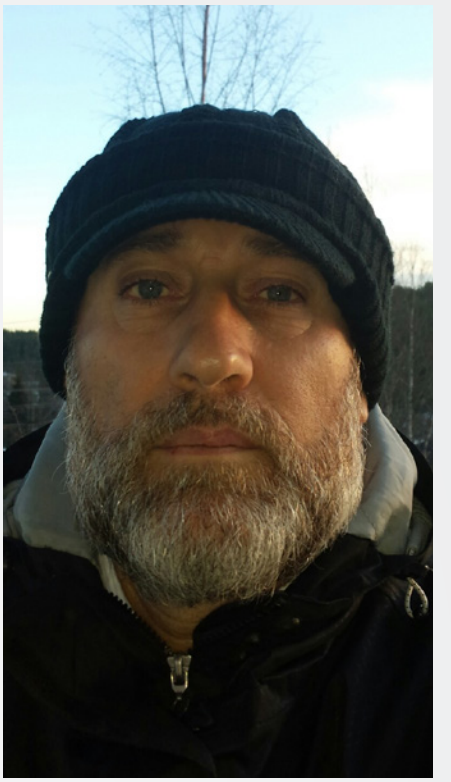

Zoltan Tatai, foto privat.

Før vi legger på må jeg stille et siste spørsmål, hvor viktig er det med et fagbrev?

Det er veldig viktig, sier han. Det går fort, han sier mye på kort tid. Heiser er veldig kompliserte innretninger, og det er mange farer i en heissjakt og ved heisarbeid man skal forholde seg til. Så nevner han i fleng; klem, fall, strøm, ras etc. Det faglige er en sikkerhet. Både for de som skal bruke heisen og de som skal jobbe med den siden. Også må man jo levere det produktet som kunden kjøper.

Zoltan jobber nå på nymontasje i Kone, og høres ut til å trives. Men han venter på å ta eksamen, og fagprøve. Han skal ta fagbrevet som heismontør og sier at det er uaktuelt å la være. Han vil ha samme status og kvalifikasjoner som en heismontør.

Kilde: HMF, Rune Larsen og dsb.no

FAGKUNNSKAP ER SOM ET BRENNENDE BIBLIOTEK

Foto: Shutterstock

Det finnes et vestafrikansk ordtak som sier at «en gammel håndverker er som et brennende bibliotek». Kunnskapen han eller hun besitter kan ikke skrives ned i en bok, for så å tas ut igjen den dagen vi trenger den.

CHRISTIAN OLSTAD ODD JACOBSEN, TOR-ERIK LUNDBERG

Kunnskapen må formidles gjennom praksis, fra en fagarbeider, svenn eller mester, og kunnskapsoverføringen foregår ofte mye lenger enn etter fullført fagprøve skriver Jonas Bals. Prognoser tilsier at vi om få år vil vi mangle titusener av fagarbeidere i Norge. Hvem skal da kunne videreføre fagkunnskapen og yrkesstoltheten videre? Jonas, som har skrevet boka «Hvem skal bygge landet» er nå rådgiver i LO, men har også en fortid som maler. Et yrke som er på vei ut slik som vi kjente det. Vi har spurt han om hvilke tanker han har om dette.

Dette nummeret av «Heismontøren» har fokus på faglig utført arbeid og yrkesstolthet.Hva tror du må til for at fagarbeideren fortsatt skal kunne opprettholde høy faglig standard med fokus på kvalitet i fremtiden?

– Vi må gjøre mange ting samtidig, hele veien fra grunnskolen og opp til arbeidslivet som venter etter endt utdanning. Jeg kan nevne fire eksempler: 1. Vi må ha mer praksis inn i skolen, og en undervisning som gjør at også praksissterke elever får oppleve utfordringer og mestring. 2. Vi må sette ungdomsskolen mer i kontakt med det lokale arbeidslivet, og få arbeidslivet inn i skolen – for eksempel i form av en «praktisk skolesekk», der fagarbeidere kan formidle eget fag til ungdommer lenge før de plutselig skal velge utdanning. 3. Vi må ruste opp yrkesfagene, både med utstyr og lærerkrefter, og forene teori og praksis på en klokere måte. 4. Og så må vi sørge for at arbeidslivet etterspør kompetanse og kvalitet, i stedet for å jage etter lavest mulig lønn og stadig svekka arbeidstakerrettigheter. Skal vi få ungdommen til å velge yrkesfag må vi vise at det er en bransje som vil satse på dem, som er faglig interessant, og som behandler folk skikkelig. Der har mange arbeidsgivere en lang vei å gå, og vi må presse på blant annet ved å stille krav om lærlinger, fagarbeidere og faste ansettelser ved offentlige anbud.

Du har beskrevet fagkunnskapen håndverkeren innehar som et brennende bibliotek. Hvordan skal fagkunnskapen kunne overbringes videre til nye generasjoner før det er for sent?

– Det er bare én måte å gjøre det på: Sørge for at vi fortsatt har gode opplæringsmiljøer ute i bedriftene. Det er mye man ikke kan lære på skole, og som man ikke kan lære gjennom bøker. Dette er såkalt «taus kunnskap», som må formidles gjennom praksis, fra en fagarbeider eller mester til lærling. Den kunnskapen kan vi ikke skrive ned i en bok og ta ut av hylla når vi trenger den igjen. Vi må vedlikeholde den, og da må vi ta vare på arbeidslivet vårt: Sørge for faste ansettelser og et organisert arbeidsliv.

Du er selv maler. Slik jeg husker maleren på byggeplassen bare 10-20 år tilbake, så var maleren en stolt fagarbeider. Hva tenker du om at dette faget er på vei til å forsvinne slik som vi en gang kjente det?

– Jeg er både trist og forbanna på vegne av faget mitt. Det jeg på nært hold har sett skje med mitt eget fag er mye av drivkraften i mitt eget faglige og politiske engasjement. Jeg vil ikke ha et sånt arbeidsliv vi er i ferd med å få, og jeg vil ikke at ungene mine skal vokse opp i et sånt klassesamfunn som besteforeldrene våre brukte så mye krefter på å bekjempe. Heldigvis har vi fortsatt en sterk fagbevegelse i Norge. Om vi mobiliserer den, og engasjerer oss politisk, tror jeg fortsatt vi kan klare å snu utviklingen. Men det kommer til å kreve både kløkt, kamp og kompromisser, og det begynner å haste.

Hvorfor ga du selv opp maleryrket?

– Det var tilfeldigheter – først og fremst i form av en kjæreste som kom inn på en skole i Irland. Da fulgte jeg etter. I Irland prøvde jeg først å komme meg inn på etterutdanning i form av skiltmaling, de har jo blant annet en veldig stolt tradisjon med malte pubskilt der borte, men det gikk ikke. Da kjæresten året etter kom inn på en skole i København flytta jeg etter. Der endte jeg opp med å studere historie, som ironisk nok var ett av fagene som noen år tidligere hadde fått meg til å droppe ut av videregående. Så gikk det noen år med studier, kombinert med malearbeid om sommeren, før Roy Pedersen ringte. Den gang var han leder i Oslo Bygningsarbeiderforening, og han lurte på om jeg ville komme hjem å jobbe med å organisere de mange polakkene og balterne som hadde begynt å komme til byen. Siden har jeg jobba heltid med problemer knytta til sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

Hva kan vi gjøre for at ikke flere fag skal følge etter?

– Vi i fagbevegelsen må fortsette å organisere, også blant nye grupper i arbeidslivet. Og så må vi engasjere oss politisk, og sørge for at myndighetene gir oss den drahjelpen vi trenger. Ett eksempel er den såkalte Telemarksmodellen, som over 170 kommuner nå nylig har vedtatt lokale varianter av. Da stiller vi krav og regulerer markedskreftene – og det funker! I Telemark, som altså var først ute, har de økt rekrutteringen til byggfag med 40 prosent på fire år. Og på Skien videregående, som nylig er bygd ferdig, var det hele 33 lærlinger fordelt på 11 fag innom. To lærlinger avla fagbrev på plassen. Og den ble 37 millioner kroner billigere enn antatt!

Sosial dumping og arbeidslivskriminalitet brer om seg ikke bare i Norge, men også i andre land i Europa. Hvilke grep mener du våre politikere må gjøre for å stenge de useriøse aktørene ute fra byggeplassene og ivareta opparbeidete, faglige rettigheter og tariffavtaler?

– På LOs hjemmesider finner du den nylig vedtatte strategien, som inneholder nesten 50 tiltak som må på plass. Men det aller viktigste handler om å stille krav som belønner bedriftene som har tariffavtale, som har lærlinger og egne ansatte, fordi det også sperrer de kriminelle ute. Så må de i tillegg sørge for at tilsynsmyndigheter og politi gjør en mye bedre jobb enn i dag, også med å følge opp de nye innstrammingene vi etter mange års kamp har fått på plass mot bemanningsselskapene. Og så må de legge til rette for et organisert arbeidsliv. For uten et sterkt førstelinjeforsvar ute på arbeidsplassene kommer vi aldri til å LYKKES!

Historiker, forfatter og LO-rådgiver Jonas Bals har skrevet boka «hvem skal bygge landet?»

FAIR PLAY BYGG OSLO

Det er ikke snakk om gule og røde kort på fotballbanen. Men på byggeplassen. Det er arbeidsgivere og arbeidstagere som er gått sammen om å gjenreise en seriøs byggebransje. Tømrer Lars Mamen fra Drammen er mannen som skal lede bransjedugnaden Fair Play Bygg i Oslo og omegn.

TOR-ERIK LUNDBERG

SAMMEN MOT ET SERIØST ARBEIDSLIV

Den 11. oktober ble Fair Play Bygg lansert. Et topartssamarbeid mellom arbeidsgiver og arbeidstakersiden. Formålet er å sammen gjenreise en seriøs byggenæring med like konkurransevilkår, gjenopprette omdømmet og øke rekrutteringen til næringen, samt avsløre og fjerne de som ødelegger bransjens omdømme. Bidra til at det skal bli attraktivt å drive seriøst med fast ansatte, faglærte og lærlinger. Det skal konkurreres på like vilkår og ikke i mot kriminelle aktører.

EN LEDER MED TEFT

Lars Mamen fra Drammen er mannen som fra januar 2019 skal avsløre kriminell virksomhet på byggeplasser i Oslo området etter en modell fra byggebransjens Uropatrulje i Trondheim. Navnet Fair Play Bygg kommer fra Sverige, hvor de har et lignende prosjekt. Lars har selv 30 års erfaring fra bransjen med bakgrunn som tømrer og regionalt verneombud (RVO) i Buskerud. Med hans bakgrunn kan han lett spotte useriøse byggeplasser.

Styringsgruppa til Fair Play Bygg i Oslo og omegn.

LAV KOMPETANSE?

Utdanningen av de som bygger landet blir kalt for «lav kompetanse», sa Jonas Bals (LO). Nå må det gjøres et løft for denne utdanningen i Norge. De faglærte er for tiden en mangelvare, og er den mest etterspurte arbeidskraften på markedet. Yrkesfag må gjøres attraktivt igjen. Fag med yrkesstolthet, faste ansettelser og læreplasser uten useriøse aktører.

HVEM SKAL BYGGE BY´N?

Det er de kriminelle som bygger Norge, med referanser til boka til Aftenposten journalist Einar Haakaas, om hvordan kriminelle nettverk har overtatt store deler av norsk malebransje. De kriminelle har bedrevet en storstilt skattesvindel. Gjennom godt organisert hvitvasking har de hentet inn de svarte inntektene sine fra byggeprosjekter finansiert med norske skattekroner. Kriminelle og useriøse må holdes unna byggebransjen.

HOLDER IKKE BARE Å SPARKE Å MALE OVER

Før ble det bygd bygg som var beregnet å stå i minst hundre år i motsetning til den kvaliteten som er mange steder i dag fortsatte Bals.

Fair Play Bygg
OSLO OG OMEGN

I fremtiden skal det komme byggetekniske utfordringer som vi ikke engang kjenner til enda. Allikevel er det ikke dette som bekymrer håndverkeren i dag. Det spiller liten rolle om hus har 20 eller 40 cm lag isolasjon om næringen ikke er seriøs, sier Harald Hansen i Byggmesterforbundet.

BRYTE SPILLET

Det er bedre å drive useriøst når alle andre driver seriøst, sa Eivind Andersen fra Oslo Håndverk og Industriforening. Men alle tjener på at alle driver seriøst på sikt, legger han til. Det råtne spillet må brytes av noen som ikke spiller i spillet.

ANONYME TIPS

Fair Play Oslo skal dokumenter arbeidslivskriminalitet, kvalitetsikrer tips og varsle om lovbrudd. Vi skal følge opp og undersøke tips som kommer inn fra private, ulike aktører i bransjen og andre. Dersom vi finner klare indikasjoner på lovbrudd, skal vi innhente ytterligere informasjon og dokumentasjon og melde tipsene videre til offentlige tilsynsmyndigheter som A-krim.

Har du mistanke om arbeidslivskriminalitet, sosial dumping, ser dårlig håndverk eller brudd på HMS kan du anonymt varsle Fair Play Bygg Oslo gjennom deres nettside. Ingen sak er for liten. Små avvik skjuler ofte større saker og kan tilsammen utgjøre et nettverk.

FAIR PLAY OSLO EIES AV

- Fellesforbundet Avd. 605 Rørleggernes Fagforening
- Elektromontørenes forening Oslo og Akershus
- Oslo Bygningsarbeiderforening
- Nelfo Oslo og omegn
- Nelfo Romerike
- Byggmesterforbundet Oslo og Akershus
- Maler og byggtapetsermestrenes Landsforbund
- Murmesternes Forening Oslo
- Tømrer og byggfagforeningen

Nettside: www.fairplaybyggoslo.no
Facebook: @fairplaybygg

Tømrer Lars Mamen skal lede Fair Play Bygg fra januar 2019.

ROBOTMONTASJE I SCHINDLER

Schindler har annonsert sitt siste teknologiske gjennombrudd. Roboten R.I.S.E, Robotics Installation System for Elevators, som skal bane vei for større automatisering og digitaliseringer i heisindustrien. Roboten er selvklatrende og er nylig blitt brukt for å installere flere heiser i høybygg i Europa. Den er bygget for å eliminere det fysisk krevende arbeidet med å borre og sette ankerbolter. Dette skal gi bedre presisjon ved montering av føringer og redusere sikkerhetsforholdene under montasjen skriver Schindler på sine nettsider.

HEISMESSE

Er du i overkant interessert i heis? Da er kanskje den årlige heismessa i Augsburg utenfor München i Tyskland noe for deg. Med 574 utstillere fra 48 forskjellige land er det mer enn nok heis til alle. Interlift arrangeres den 15. til 18. oktober 2019. Sjekk ut www.interlift.de.

THYSSEN KRUPP FÅR MILJØPRIS

Thyssen Krupp ble tildelt Innovative Star of Energy Effciency Award i klassen for byggmiljø fra Alliance to Save Energy for sin wireløse heis MULTI, skriver Elevatorworld.

HMF FLYTTER

I januar flytter Heismontørenes fagforening ut fra lokalene i Schweigaardsgate og inn i nye lokaler i Østre Akervei 24 sammen med en rekke andre fagforeninger.

UBUDNE GJESTER

Vi har fått ubudne gjester i arbeidslivet. En tredjepart. Kriminelle aktører som bidrar til sosial dumping og undergraving av faglige rettigheter. Tilreisende arbeidskraft utnyttes og velferdssamfunnet utfordres med utnyttelse av skattesystemet som koster samfunnet beløp i milliardklassen. Dette kom frem på den Skandinavisk storbykonferansen.

SARA JOHANNESSEN, ESPEN BRATLIE TOR-ERIK LUNDBERG

UROPATRULJEN I TRONDHEIM

Hele 80 prosent av tipsene til A-krim i Trondheim kommer fra Uropatruljen. Eneste ansatt i Uropatruljen i Trondheim, Vidar Sagmyr, har avdekket skatteunndragelser i millionklassen. Han har også avdekket bedrifter som ikke betaler inn lovpålagt tjenestepensjon (OTP).

Han sier det er like mange bruktbilselgere i byggebransjen som det er i bruktbilbransjen, og viser til mange byggeprosjekter med svært dårlig utført arbeid i distriktet. Prosjekter hvor det påbeløper store kostnader for å utbedre feil og mangler i etterkant.

Godt synlige tegn på arbeidslivskriminalitet kan være mange arbeidere på et bygg fordi arbeidskraften

er så billig at det ikke er så nøye. Bedrifter som ene og alene påtar seg alle typer oppdrag fra rør til elektrisitet bør også få varsellampene til å lyse. En annen indikator er brudd på HMS. Da jukses det ofte også med andre ting legger han til. Uropatruljen tar inn tips via sin nettside, og ingen sak er for liten sier den dedikerte trønderen, som for sin egen sikkerhet er utstyrt med trygghetsalarm på grunn av drapstrusler.

SVENSKENES UROPATRULJE

Svenskenes svar på Uropatruljen, Fair Play Bygg Stockholm, kan fortelle at det desverre ikke står så mye bedre til i Sverige. Som i Norge har arbeidsgiverne og arbeidstakerne gått sammen om å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Alle tips bearbeides og om nødvendig har de egne spanere som følger opp innkommende tips som overleveres til myndighetene, men desverre så jobber ikke myndighetene like raskt sukker Pär fra Fair Play Bygg Stockholm.

Selv om Fair Play Bygg Stockholm selv aldri er ute på byggeplassen har de tett kontakt med et vaktselskap som skal ivaretas deres sikkerhet dersom de føler seg truet.

DANSK ARBEIDSLIV

Carsten Hansen fra Byggfagenes Samvirke i Danmark sier at det danske arbeidslivet er like infisert av arbeidslivskriminalitet og sosial dumping. Men de har ikke lykkes like godt med å få arbeidsgiversiden med på laget. De lever tydelig godt med situasjonen og ønsker ingen regulering fra myndighetene.

Han trakk frem flere av ringvirkningene i samfunnet som følge av sosial dumping. Blant annet rammer sosial dumping samfunnet økonomisk, familiene, det blir økt fasisme og polarisering.

ULIKE FORMER SAMME FENOMEN

Joachim Espe, fra Rørleggerens fagforening, sa at det i Osloregionen var 35 prosent innleie i 2017, og viste til rapport utarbeidet av en rekke fagforeninger. Det er ikke uvanlig med 90 prosent innleide på et byggeprosjekt. Det finnes bemanningsbyråer som har kontrakter som bøtelegger entreprenørene med opp til 200 000 kroner dersom de ansetter den innleide fast i sin bedrift.

I Danmark og Sverige har de ikke den samme utfordringen med bemanningsbyråene. I Sverige har de en lov om at arbeidsgiverne først må forhandle med fagforeningene. I Sverige utgjør bemanningsbranjen kun 1,7 % av arbeidskraften. Et viktig prinsipp er at det alltid må bli dyrere å leie inn enn å ansette.

Utfordringen med sosial dumping er lik i de tre landene. Om det ikke er bruk av innleide fra bemanningsbransjen, så er det bruk av enkeltmannsforetak eller underleverandører med opptil flere ledd. Tetter man et hull så tyter det bare ut et annet sted. Problemet må tas med roten.

> «...det er like mange bruktbilselgere i byggebransjen som det er i bruktbilbransjen»

Vidar Sagmyr i Uropatruljen står for 80 prosent av tipsene til A-krimsenteret i Trondheim.

SOSIAL PROTOKOLL I TRAKTATEN

Det mangler 10 000 faglærte håndverkere i nord Europa. Arbeidsinnvandrere er velkomne, men dette skal ikke få ødelegge våre sosiale rettigheter, sier danske John Jakobsen. Derfor ønsker optimistiske dansker å få stoppet sosial dumping og lønnsdiskriminering ved å få inn en sosial protokoll i EU-traktaten. Denne må slå fast at hvis det er strid mellom fri flyt av arbeidskraft og arbeidsrettigheter, så skal arbeidsrettighetene komme først. Med på laget ønsker de å få med seg fagbevegelsen i Europa til å få dette på den politisk dagsorden fremfor valget i EU-parlamentet i mai 2019.

På den Skandinaviske Storbykonferansen den 1. november ble det vedtatt en uttalelse som støtter dette, samt å jobbe for å gjennomføre en felles markering på tvers av landegrensene.

Har EU-arbeiderne vern i Norge?

Idar Helle fra De-Facto er i ferd med å legge siste hånd på en rapport om utenlandske arbeidstakere, ulykkesrisiko og retten til yrkesskadeerstatning i lys av saken til Ramunas Gudas. I rapporten kommer det fram at Norge ikke prioriterer å skaffe seg kunnskap om arbeidsulykker, for å angripe årsakene. Statistikken er dårlig. Det blir likevel mye interessant i rapporten om hva slags tanker Arbeidstilsynet har om skadeomfang og årsaker.

NEI TIL EU BJØRN TORE EGEBERG

Det er stor interesse for De-Factos utredning. Initiativet kom fra Per-Harald Refsdal i støttegruppa for Ramunas Gudas. I tillegg til HMF har LO, EL og IT forbundet, LO i Asker og Bærum, LO i Oslo og flere fagforeninger betalt for prosjektet. Rapporten ble presentert på HMFs landsråd.
Idar Helle har sett nærmere på Arbeidstilsynets forklaring på at utenlandske arbeidere skader seg oftere enn nordmenn. Fire faktorer vektlegges:

- Mer risikofylte arbeidsoppgaver
- Sikkerhetskultur
- Lav alder, begrenset erfaring og løs tilknytning til arbeidslivet
- Mangelfull språkbeherskelse

Her påpeker Helle at Arbeidstilsynet er mest opptatt av egenskapene til den enkelte arbeideren. De har ikke undersøkt hva slags bedrifter de jobber i og hva slags ansettelsesforhold de har. Det som er typisk er at særlig øst-europeiske arbeidere jobber i bedrifter der sjefens makt er fullstendig, og det ikke finnes fagorganisering. Videre at de enten er midlertidig ansatt, eller ansatt i bemanningsselskap uten lønn mellom oppdrag. Dette maktforholdet gjør at det er vanskelig å si nei til farlig arbeid. Det er behov for bedre statistikk med mer opplysninger om hver enkelt ulykke, så man kan se sammenhengen mellom maktforhold i bedriften og forekomst av alvorlige ulykker.

YRKESSKADEFORSIKRING ER ARBEIDERVERN

Dagens yrkesskadeforsikringslov kom etter sterkt press fra LO på 70-tallet. Før loven kom hadde LO mange saker der erstatningskravet måtte rettes direkte til bedriften etter en yrkesskade eller yrkessykdom. Lovbestemt forsikring ga en trygghet hvis ulykken først skulle skje, og var et godt supplement til vernetjenestens innsats for trygge arbeidsplasser.

Da Norge ble med i EØS-avtalen i 1994 fortsatte loven å gjelde som før. Hovedprinsippet i EU var at de som arbeidet utenlands skulle omfattes av regelverket i det landet de jobba. Men problemet er at EUs regler er i kontinuerlig forandring. Reformer heter det visst. Så nå er det slik at ansatte i utenlandske selskap som bare har aktivitet i Norge har rett til yrkesskadeforsikring etter norske regler, mens for eksempel ansatte i et polsk selskap som har aktivitet i både Polen og Norge skal følge polske regler. På EU-språk er de sistnevnte utsendte arbeidstakere.
Den norske yrkesskadeforsikringsloven er knyttet til EØS-avtalens bestemmelser. Rapporten stiller spørsmål ved om dette er en forpliktelse etter EØS-avtalen, eller om departementet og Stortinget kan velge om loven skal fristilles fra EØS-avtalen, slik at alle som arbeider i Norge, som er ansatt av en arbeidsgiver, kan få rett til lovpliktig yrkesskadeforsikring. Rapporten gir ikke noe klart svar på de formelle spørsmålene.
Men den viktigste anbefalingen for å unngå at utenlandske arbeidere kommer i Ramunas-situasjonen er: Yrkesskadeforsikring etter norske regler for alle som arbeider i Norge.

RAMUNAS – siste nytt

CHRISTIAN OLSTAD BJØRN TORE EGEBERG

Riksadvokaten har bestemt at etterforskningen i Ramunas-saken skal tas opp igjen. Dermed ble Forenigens klage tatt til følge. I klagen argumenterte vi blant annet med at en stor del av de sakene som gjelder brudd på arbeidsmiljøloven blir henlagt av Oslo Politidistrikt. Det kan være at Riksadvokaten også synes det er et problem. Det blir nå slik at Riksadvokaten skal ta stilling til om noen skal tiltales etter at etterforskningen er ferdig.

ERSTATNINGSSAKEN

Det store spørsmålet i erstatningssaken er fortsatt uløst. Det har nylig kommet i gang forhandlinger mellom YFF på den ene siden, og advokatene til Ramunas og advokaten til HMF på den andre siden. Men så langt har ikke YFF erkjent erstatningsansvar. Argumentasjonen om at Ramunas bare har rettigheter etter Litauisk lov er ikke lagt død. Men YFF har antydet at saken kan forlikes.

Ramunas har fått mén-erstatning fra NAV. Den er høyere enn den litauiske uføretrygden (!), men denne ytelsen er ment å være et supplement til den inntekten man lever av, og høyere er den heller ikke.

Lise Christoffersen (Ap) vil ta initiativ til et forslag som kan endre på dagens ordning.

BRANNEN PÅ GULSKOGEN

VEGAR OLIMSTAD OLSTAD/LUNDBERG

Det er i år 10 år siden 7 polske arbeidere døde i den tragiske brannen på Gulskogen utenfor Drammen.

Fagbevegelsen var tilstede for å minnes de avdøde og respektere deres etterlatte. Fredag 9. november ble det avholdt minnemarkering på branntomta. Blant initiativtakerne var Byggfag Drammen-Bærum som inviterte til servering og debatt i sine lokaler etterpå, hvor det var en fremleggelse av De Facto rapporten etter ulykken.

BARE EN POLAKK

Brennpunkt på NRK tar i en dokumentar for seg hvordan det kan ha seg at ingen er stilt til ansvar for den verste dødsbrannen i Norge siden 80-tallet? Ville utfallet ha vært annerledes om de som omkom var norske, og ikke polske gjestearbeidere? Dokumentaren «Berre ein polakk» kan ses på NRKs nettside.

Fellesforbundet Avdeling 5, Fellesforbundets største avdeling - krever EØS avtalen oppsagt

Kampen mot sosial dumping har vært hard i verkstedindustrien, og det er arbeidsgiverne som har vært på offensiven. I fagbevegelsens forsvar av arbeidsforholdene er det to gode begivenheter: Vedtaket om allmenngjøring av verkstedoverenskomsten i 2004 og en høyesterettsdom fra 2013, som slår fast hvilke deler av tariffavtalen som er allmenngjort.

HEISMONTØREN BJØRN TORE EGEBERG

Vi trodde i 2004 at en allmenngjøring måtte bety at hele tariffavtalen skulle gjelde i uorganiserte bedrifter. Men det gikk NHO til krig mot. De vant fram på at bare minstelønnssatsene og noen få andre deler av tariffavtalen skulle gjelde. NHO har faktisk gått til kamp for at uorganiserte bedrifter skulle ha billigere arbeidskraft enn deres egne medlemsbedrifter.

Fellesforbundet har først og fremst ført en kamp for at bestemmelsene om reise, kost og losji skal gjelde for de uorganiserte bedriftene. De har lagt merke til at mye sosial dumping skjer ved at bemanningsselskap og underleverandører ansetter folk i ei postkasse på verkstedet, slik at de aldri oppnår utenbystillegg, dekt hjemreise eller annen kompensasjon for ulempen ved utenbysarbeid. Verkstedene kan dermed krympe sin egen bemanning, og basere drifta på billige underleverandører og bemanningsselskap.

Fellesforbundet fikk medhold i høyesterett i 2013. Men nå sier ESA (de som kontrollerer at Norge følger EØS-avtalen) at høyesterettsdommen er ulovlig. Og når Brüssel sier at EØS-avtalen brytes, og kommanderer hopp, så hopper de norske myndighetene. I dette tilfellet hopper Tariffnemnda, legger høyesterettsdommen i skuffen, og følger ESA. Fagforeningene i Fellesforbundet er forbanna.

HER ER UTTALELSEN FRA AVDELING 5

NHO og Norsk Industri har med hjelp av ESA og Tariffnemdas vedtak om allmenngjøring av Verkstedoverenskomstens bestemmelser for dekning av reise, kost, losji og 20 % reisetillegg satt siste spikeren i kisten for frontfag, og EØS avtalens oppslutning. De har ved hjelp av en tafatt regjering, tariffnemnda og ESA overstyrt norsk Høyesterett i verftsdommen fra 2013.

Fellesforbundet Avdeling 5 har vært en stor forsvarer og tilhenger av frontfagsmodellen. Avdelingen tar på det sterkeste avstand til Norsk Industri sin lavlønns strategi, en strategi som har og vil undergrave frontfagsmodellen. Avdelingen har også vært en av Fellesforbundets klare stemmer mot å si opp EØS avtalen, både i forbundsstyret, landsmøter og LO kongresser. EØS avtalen har et balansepunkt, fordeler og ulemper. Dette balansepunktet har nå Norsk Industri med Stein Lier Hansen i spissen oversteget med god margin.

Norsk Industri har også med dette åpnet for økt sosial dumping, undergravd det organiserte arbeidsliv.

Fellesforbundet har først og fremst ført en kamp for at bestemmelsene om reise, kost og losji skal gjelde for de uorganiserte bedriftene.

Fra streiken mot sosial dumping i 2004-2005. NHO får en ballongsvevende beskjed fra HMF.

De forsterker konkurransefortrinnet som de uorganiserte bedriftene har. De har undergravd Høyesteretts legitimitet.

Norsk Industri bidrar til å gjøre Verkstedoverenskomsten til en lavlønnsoverenskomst, og dermed også undergraver frontfagsmodellen hvor Verkstedoverenskomsten er bærebjelken.

Historisk har Verkstedoverenskomsten lagt rammene for lønnsdannelsen i Norge. I tidligere frontfagsoppgjør ble Fellesforbundet og Norsk Industri beskylt for å legge rammene for lavt og at de lokale oppgjørene sprengte rammene.

Situasjon er nå snudd på hode, frontfaget greier ikke gjennom de lokale oppgjørene å fylle rammene. For mange innen overenskomsten lønnes på minstelønn og garantibestemmelsene. Mens rammene i frontfaget baserer seg på lokale lønnstillegg. Dette har og vil undergrave frontfagets aksept.

Ønsker Norsk Industri å redde frontfaget slik vi kjenner det må lavlønnsstrategien og sosial dumping bekjempes, ikke dyrkes.

Ønsker Norsk Industri å beholde EØS- avtalen kan ikke avtalen brukes som middel i en lavlønns strategi som fremmer sosial dumping.

660 METER HEIS

Jeddah Tower er en skyskraper under konstruksjon i Saudi-Arabia som er planlagt ferdig i 2020. Det vil da være verdens høyeste byggverk med sine 1000 meter og 200 etasjer. Kone skal her levere 8 rulletrapper og 57 heiser inkludert verdens raskeste og høyeste dobbeltdekker. Hastighet opp de 660 meterne blir på over 10 m/s skriver Kone på sine nettsider.

EU-DOMSTOL MENER TILTAK MOT SOSIAL DUMPING ER ULOVLIG

En ny dom i EU-domstolen slår fast at tiltakene Østerrike har vedtatt for stoppe underbetaling av utenlandske arbeidere er ulovlig. Retten slår fast at loven strider mot tjenestedirektivet.

NY DAGLIG LEDER I HLF

Ben Gjerland er ansatt som ny daglig leder i Heisleverandørens Landsforening. Han var inntil nylig ansatt i heisbedriften Kone.

FIREHUNDRE KONTROLLER

Arbeidstilsynet gjennomførte nesten 400 kontroller på byggeplasser i de to siste ukene i september. Nesten halvparten av de kontrollerte virksomhetene fikk arbeid stanset på grunn av usikret arbeid i høyden eller bruk av sag uten vern. Nesten 140 virksomheter risikerer overtredelsesgebyr melder Arbeidstilsynet.

KREVER PENSJON FRA FØRSTE KRONE

TOR-ERIK LUNDBERG THOMAS SKOGLUND

En million nordmenn i privat sektor får ikke pensjonsopptjening fra første krone. Krav om OTP fra første krone ble markert med en demonstrasjon foran Stortinget den 8. november.

Med dagens ordning får man opptjening for den delen av inntekten som overstiger 1G. Det vil si 96.883 kroner – som er folketrygdens grunnbeløp. Det betyr at en arbeidstaker som tjener oppunder 200.000 kroner bare

får opptjening for halvparten av inntekten.

Fra lov om obligatorisk tjenestepensjon (OTP): «Innskuddet skal minst utgjøre 2 prosent av den lønn mellom 1 og 12 G som det enkelte medlem mottar fra foretaket i løpet av innskuddsåret.»

LØNNSNEMD FOR SYKEPLEIERNE

TOR-ERIK LUNDBERG
TOR-ERIK LUNDBERG

NHO bestilte tvungen lønnsnemd da de ville gå til lockout av 501 sykepleiere fra deres arbeidsplasser. På denne måten tok NHO sammen med regjeringen bort sykepleiernes streikerett, og hindrer at Norges lavest lønte sykepleiere skal få bedre betalt. Sykepleierstreiken gikk ut i streik den 25. oktober og streiken ble avsluttet etter tre uker.

Sykepleiernes krav var lik minstelønn uavhengig av hvor du jobber. Sykepleierne har eksempler på bedrifter i NHO Service og Handel der sykepleierne tjener i snitt 30.000 mindre enn garantert minstelønn i KS for tilsvarende ansiennitet og erfaring.

TRAFTEC STREIKEN FORTSETTER

TOR-ERIK LUNDBERG
OLE B. REBER

I Rogaland ble det den 26. november gjennomført en fanemarkering til støtte for de streikene på Traftec ved Statens Vegvesen i Stavanger. Streiken har nå pågått siden den 18. juni i år.

Statens vegvesen er en stor oppdragsgiver for bedriften Roadwork Traftec både i Rogaland og på landsbasis. Rogaland Elektromontørforening krever at Statens vegvesen sørger for at det ikke forekommer noen form for streikebryteri på de oppdragene som Roadwork Traftec har for Statens vegvesen enten direkte eller indirekte.

JERNBANEN

JOHNNY LEO JOHANSEN

Regjeringa har lagt opp til å flagge ut jernbanen og omstridte britiske Go-Head vant anbudet.

Audun Lysbakken i SV og flere med han går ut og advarer mot et selskap som vil ta overskudd av driften ut av landet.

Fagforeningsleder i jernbanen Rolf Ringdal, uttaler at nå er det fagforeningene som må sloss for å ivareta sjelen.

NESTEN VRAKET

I følge NRK gjorde Jernbanedirektoratet en vurderinge at Go-Ahead sitt tilbud synes å ha en usunn økonomisk profil, og derved vurderte Jernbanedirektoratet å avvise hele tilbudet. Prisen var så lav at det måtte vurderes om det var økonomisk forsvarlig. Go-Ahead får for ti år et samlet vederlag på omlag 1,5 milliarder kroner. De lå 21% under NSB og SJ.

GO-AHEAD VARSLET AT DE VILLE BESTRIDE EN AVVISNING

To uker før vinneren ble kåret, ble det holdt et møte mellom Jernbanedirektoratet og Go-Ahead. I referatet fra møtet står det at det var et forhandlingsmøte. Dette er i tilfelle i strid med anbudsreglene.

Jernbanedirektør Kirsti Slotsvik avviser at det var et forhandlingsmøte.

På inntektssiden skilte Go-Ahead seg fra de to andre som var med i sluttspurten. De har satset på et høyere passasjerantall enn de andre konkurrentene.

Stortingsrepresentant Sigbjørn Gjeldsvik (SP) er fortsatt bekymret for hele prosessen rundt anbudskonkurransen om togkjøring i trafikkpakke Sør.

Go-Ahead skal etter planen overtar driften fra NSB 15. desember 2019.

Deltagerne på Landsråd viser tydelig hva de mener om sosial dumping og arbeidslivskriminalitet!

LANDSRÅD I HMF

Som en rød tråd var sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og utnyttelse av gjestearbeidere tema gjennom høstens landsråd den 20. november.

DAVID CORON-ANDERSEN TOR-ERIK LUNDBERG

TOPPER ULYKKESSTATISTIKKEN

Idar Helle fra De Facto hadde et innlegg som viste til at gjestearbeidere er høyt representert på ulykkesstatistikken. Trolig er tallene 8-9 ganger høyere, sa han, og viste til tall fra legevakten.

Helle har på oppdrag fra flere fagforeninger, støttegruppa til Ramunas Gudas, EL og IT, LO og flere andre forbund utarbeidet en rapport som omhandler utenlandske arbeidstakere, ulykkesrisiko og retten til yrkesskadeerstatning i lys av saken til Ramunas Gudas. Rapporten ble overlevert til leder i Justiskomiteen på Stortinget, Lene Vågslid (Ap), under markeringen til støtte for Ramunas Gudas den 21. november. Vågslid lovte å følge opp rapporten.

URENT SPILL

Påtroppende leder av nyetablerte Fair Play Bygg Oslo, Lars Mamen, snakket om sitt møte med arbeidslivskriminalitet på byggeplassbesøk i kraft av sitt arbeid som regionalt verneombud i Buskerud. Han sa det var et uklart skille mellom sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, og viste til regjeringen og arbeidstilsynets definisjoner av de to fenomenene. Markus Hansen, leder av HMF, påpekte at det var vi selv som måtte sette definisjonen på sosial dumping. Landsråd bevilget 10 000,- kroner til Fair Play Bygg Oslo, og kampen mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet.

EUS ARBEIDSMARKEDSBYRÅ

Videre hadde Roar Eilertsen fra De facto en redegjørelse om ELA, EUs arbeidsmarkedsbyrå. For å oppsummere kort. ELA er ikke til for å begrense, men for å få mer flyt av arbeidskraft, og det vil utfordre norske tariffavtaler. Det ble på landsråd bevilget 10 000,- kroner til De Facto som et bidrag for å utarbeide en rapport om ELA.

LOKALE FORHANDLINGER

TOR-ERIK LUNDBERG TOR-ERIK LUNDBERG

De fleste klubbene hadde i år økt kronetillegg og pensjon som hovedkrav inn i de lokale forhandlingene. Dette i tillegg til andre lokale tilpassede krav i klubbene.

De fleste klubber er i skrivene stund ferdig med de lokale lønnsforhandlingene, med unntak av klubben på Orona som jobber med å få på plass en lokalavtale etter at de i sommer fikk tariffavtale.

OTP ligger i de fleste bedrifter nå på mellom 5 og 7 prosent beregnet fra første krone. Det er gledelig at Heis Tek nå har fått lik rotasjon på offshore som Schindler med 5 uker på og 4 uker fri. Det finnes også en rekke andre lokal tilpassede krav som ble innfridd i de forskjellige klubbene som utgjør en del.

RAMMEN TIL LO/NHO

Resultatet mellom NHO og LO ga et generelt tillegg på 1 krone i timen til alle, samt kroner 2,50 i lavlønnstillegg. NHO anslo, i forståelse med LO, årslønnsveksten i industrien samlet i NHO-området til 2,8 prosent i 2018.

KONSUMPRISINDEKSEN

I følge statistisk sentralbyrå var konsumprisindeksen på 2,1% fra mai 2016 til mai 2017 da de lokale forhandlingene startet. Indeksen er basert på prisutviklingen på varer og tjenester som private husholdninger etterspør. KPI-JAE som er KPI justert for avgiftsendringer og uten energivarer var på samme tid 1,6 %.

REALLØNNSNEDGANG?

Prisstigningen (KPI) fra oktober 2017 til oktober i år er på 3,1 prosent. Hvis prognosene slår til, vil dermed norske arbeidstakere oppleve en reallønnsnedgang på 0,3 prosent. Dette vil i så fall være fjerde år på rad med mager lønnsvekst for vanlige arbeidstakere.

KLUBB	KRONETILLEGG	SERVICELØNN 2018
KONE	9,50	349,00*
SCHINDLER	9,60	352,00
OTIS	9,00	346,66
THYSSEN	9,00	347,00
ORONA	IKKE FERDIG	(342,01)
ING. S. KNUTSEN	9,00	350,99
UNI	10,00	350,00
GM	10,00	371,00
HEIS TEK	5,00	344,00
EUROHEIS	15,00	360,00

*Akkordlønn på montasje

GULLGUTTEN

Jeg tar en prat med Marius Frang, heismontøren som nå er blitt 36 år og har jobbet for Schindler siden 2001. Marius har Norgesrekord for den største gullklumpen som er gravd frem i en elv her i landet, og nå er han i gang med forberedelser for å bestige den høyeste av alle fjelltopper, Mount Everest.

PRIVAT JOHNNY LEO JOHANSEN

Jeg har en grei arbeidsgiver når det gjelder å få fri til å gjøre disse tingene. Nå for tiden jobber jeg mest på service pluss at jeg tar wireskift og større servicejobber. Vi har mye å gjøre nå. Bare man varsler tidlig så går det greit å få fri. Jobber jeg så, så jobber jeg.

NORGESREKORD

Det har vært dårlig med vann i sommer for å drive med gullgraving. Jeg startet med dette etter å ha sett gullgravere på Discovery, så jeg sjekket litt på nett om steder man kunne lete etter gull i Norge. Det er fri leterett om man bare varsler grunneiere først. Det gjelder både statlig og privat.

Marius har fortsatt Norgesrekorden for største gullklump vasket frem i elv. Jeg så den på bunnen og tok den før maskinen sugde den opp. En kamerat hadde tatt ny rekord tidligere på sommeren og jeg skjønte med en gang at nå var det min tur. Det ble en del medieoppmerksomhet. Det er hele tiden en konkurranse om å finne den største gullklumpen.

Nå graver vi opp bunnen av elva med slamsugere. Det er alltid spennende å se når man vasker igjennom konsentratet fra det man har sugd opp. Håpet er at kilden til det store gullet vi finner skal ligge i fjellet i nærheten et sted. Dette har vi sikret oss rettighetene til.

SKAL BESTIGE MOUNT EVEREST

Marius reiser til Nepal nå før jul for å klatre. Dette blir en testtur før det store fjellet skal prøves neste år om ting går som planlagt. Man må være godt forberedt. Både fysisk og psykisk. 6200 moh er det høyeste jeg har vært til nå, og jeg har taklet høyden greit. Så jeg får sjekket formen. Everest er planlagt april-mai neste år. Altså om et halvt år. Dette koster litt, så jeg skal prøve å få ordet med sponsing.

Hva får deg til å tenke tanken om å gjøre dette?

Man blir inspirert av det man ser og opplever. Jeg ville teste ut for å se om dette var noe for meg. Det ble veldig

Rekord gullklumpen.

> Marius har fortsatt Norgesrekorden for største gullklump vasket frem i elv.

Marius er klar for flere topper.

Gull i elva: 7-8 timer i elva går fint når gevinsten er gull.

mye turer i fjellet i sommer. Man må vende seg til at det kan være kjedelig og tungt å gå oppover og oppover. Har ikke tenkt så mye på antall topper jeg har gått i sommer, men har gått Galdhøpiggen fire ganger og Besseggen fire ganger, pluss mange andre topper. Fokuset da er å bare gå og gå. Bli seig!

6850 meter er målet for turen nå. Man starter på 1800 meter og derfra går man oppover og turen går gjennom alle årstidene, dermed er det viktig å kunne kle seg. I høyden kan det bli mange minus. Vi overnatter på små lodger et stykke, så blir det telt etterhvert oppover i høyden.

Mye av treningen er med tung sekk i timevis i skog og fjell. Litt teknisk trening med stegjern og klatreutstyr blir det også. I tillegg til styrketrening og kondisjon. Jeg har hatt fremskritt fysisk og takler høyden bra. Over 7000 meter bruker man oksygen. Man får god opplæring. Sherpaene gjør jo mye av jobben og jeg er på et godt team som tar godt vare på oss.

GULL OG HEISSJAKTER

Etter Everest er det fortsatt gull å hente i elva. I starten ble gullgravingen altoppslukende, og man kan jo si at jeg fikk gullfeber. Men det gjør også at man holder ut med det å ligge 7-8 timer under vann i den kalde elva, forteller Marius med et smil.

Hverdagen kan noen ganger bli litt kjedelig, så det er bare å drømme om nye eventyr og realisere disse. Det kan være godt å komme tilbake på jobb igjen etter lange turer. Møte kollegaer og fylle opp kontoen igjen.

Vi ønsker Marius lykke til på turen.

Gullfeber

BRYTEREN, GRUBLEREN OG AKTIVISTEN

To medlemmer fra redaksjonen suser fra Schweigaardsgate 34 og oppover mot Ekeberg for å intervjue en gammel helt. I hvertfall helt.

CHRISTIAN OLSTAD

Tor Erik velger å bruke gps, den tar oss den lengste veien. Forbi en arbeidsulykke kommer vi frem til en 3 etasjers teglsteinsbebyggelse over Oslo. Ekeberg. Blei bygd året før Lambertseter, som har status som Norges første drabantby, blir vi fortalt. Det er en ro her oppe. Behagelig avstand med gress og busker mellom blokkene, samtidig som man vet at den deilige gryta er rett nedenfor. Terje åpner døren med et smil og slipper oss inn i en ren og pen leilighet, som han og samboeren selv har pusset opp i nær fortid. Verandadøren er nylig byttet ut med en dobbel skyvedør i glass, som slipper masser av lys inn på spisestuen. Der står bakst og kaffe. En kjapp runde i leiligheten, vi setter oss rundt spisestuen. «Nå må dere eta gutta.» Han sikter til den nydelige kringla han har plukket opp mellom to ærender i dag. Terje har hangla litt og høres ut som en ung Joe Cocker, rustikk og mystisk. Som Terje. Vi spør om han har bakt? Latteren triller ut av han før han avbryter og spør, «har dere forberedt spørsmål a gutta?» Stemmen hans får en viss seriøsitet i seg nå. Alle vet at Terje setter pris på en god forberedelse. Vi har med et ark. To ark.

«Se der ja,» sier´n. «To ark og greier, blir vel holdene på til i morra da.»
«Null stress, vi veit at du bare svarer ja og nei. Kunne ikke risikere at det ikke ble noe mat i dette.»
Terje ler, han er klar nå. Vi redegjør for alvorligheten av spørsmålene, og forteller at vi alltid setter pris på meningene hans, men at det er hyggelig å få vite noe om personen Terje Skog også. Terje ler igjen.

Ok, men vi har redegjort for at du har det fint da?
– Jaja, frisk og rask. Har hangla litt, men bedre nå. Vakker og lekker, sier jenta.

Vi hadde et tøysespørsmål, hvor vi antok at en pensjonist hadde noen tørre kaker og en forutinntatt kommentar på det. Lar det ligge.

Er det ålreit å være pensjonist eller?
– Ja…….

Ok.....men hva bruker du de ekstra 8 timene til?
– Hakke kommi ordentlig i gang jeg, rett og slett. Har jo noen ideer om hva jeg har lyst til å drive med.
Terje blir litt uklar. Vi følger opp med spørsmål om han vil dele?
– I avisa? Jeg veitafaen om det hører hjemme i offentligheten.

Da Tor Erik begynner å bable om at noen pensjonister henger i skjørtene på kjerringene sine i Svinesund, og noe shopping og greier, fortsetter Terje.

– Jeg har flere planer. Jeg har tenkt å få lest en del. Leste jo noe før også, men det var mest i overflaten. Nå vil jeg studere, gå i dybden. I og med at jeg har vært såpass aktiv i foreninga har det blitt mye organisasjonsarbe, på bekostning av lesing. Også skal jeg være mer uti marka. Da er det snakk om Østmarka. Hvor jeg har brukt mye tid på ski, sykkel og beina oppgjennom.

Du er jo Oslogutt, men det er mye identitet i språket ditt. Vestkanten?
– Vestkanten, jeg, ja, det skal jeg si deg. Jeg har vokst opp på Høybråten. I Oslo. Født der. Bodde på Grünerløkka ei stønn. Så flytta jeg til Ellingsrud i ´82, før jeg bygde og flytta tilbake på Høybråten. Bodde der til jeg flytta hit til Ekeberg. For 3-4-års tid sida.

Hvor møtte du din aller første kamerat?
– Nei, det var jo når vi var småunger

det. Det var i oppveksten på Høybråten. Før jeg ble ungdom, for å si det sånn. Kamerater har vel, som for de fleste, variert, som du vokser. Du skifter miljø når du blir ungdom og kanskje ytterligere en gang når du blir voksen. Gode barndomskamerater var mer enn bare en, det var flere. Krydde av unger der jeg vokste opp. Det var et jævlig trivelig oppvekstmiljø. Det var på den tida det var hjemmeværende husmødre. Vi unga lekte i gata og skauen. De voksne holdt seg ikke for seg sjøl, de utgjorde en vennekrets, der jeg vokste opp. De hadde bygd hus samtidig, og det var et radikalt miljø rundt der. Mye kommunister, så folk kjente hverandre av politiske og sosiale grunner.

Når og hvordan havnet du i heisfaget?

– Litt tilfeldig at jeg havna i heisfaget, men det er nok litt politiske grunner for at jeg begynte å jobbe. Jeg var veldig politisk aktiv og hadde noen teoretiske standpunkter. Mente at vi levde i et urettferdig samfunn, og at det måtte endres, og at det viktigste «folkeslaget» for å få det endret, var arbeidsfolk. Så i stedet for å begynne å studere på universitet, så var det et bevisst valg at jeg blei arbeider. Det at det blei heismontør er vel litt mer tilfeldig.

Kan ikke bare være tilfeldig, da faren din var heismontør?

– Nei, men altså tilfeldig i den forstand da … nei, riktig. Det er vel det som gjorde det da. Jeg fikk en sommerjobb i Kone. Er mest sannsynlig at jeg fikk den fordi at fatter´n jobba der. Så det er vel den sommerjobben som varte hele yrkeslivet.

Hvilke logoer har du hatt på kjeledressene dine?

– Hakke hatt mer enn 2, jeg. Bare Kone og Schindler.

Hva fikk deg interessert i politikk og foreningsarbeid?

– Det var nok i stor grad oppvekstmiljø. Der, på Høybråten, vi bodde, ble kalt for kommunisthjørnet. Om det ikke var kommunister, var dem i hvert fall interessert og politisk opptatt. Og det var mye sosiale sammenkomster, krydret med politiske diskusjoner. Også hadde jeg jo en far som var svært aktiv i SF (Sosialistisk Folkeparti, forløperen til SV, red. anm.) da. Så jeg vokste jo opp med politikk rundt øra.

Også er det nok en faktor til, som kanskje er væl så viktig. Det var en politisering i samfunnet, særlig blant ungdom, studenter og til dels i fagbevegelsen. 68-generasjonen. Radikale og aktivistiske organisasjoner poppa opp, som det var naturlig å slutte seg til hvis du ønsket endringer av samfunnet. Det var en samfunnsbevegelse. Det tror jeg telte ganske mye. Da blei jeg aktiv i Sosialistisk Ungdomsforbund, SUF.

Hvilke verv har du ikke hatt?

– Hakke vært kasserer.

Nei, men det er mulig den er på valg snart..?

– Men jeg har allerede kjøpt meg hytte jeg nå, så jeg trenger ikke det.

Vi ler, så blir det stille en stund. Terje fortsetter

– Tilbake til ungdomsopprørstida. Den var viktig og har betydd mye for meg. Ikke minst Vietnamkrigen. Den var det jævla mye engasjement rundt. USA teppebombet Vietnam, og skulle nærmest bombe folket tilbake til steinalderen. Det var en terrorkrig uten like. Høyre og deres ungdomsforbund støtta terrorismen fra USA. AP og AUF forholdt seg nøytrale, som de kalte det. Da var det mye aktivitet i SUF og solidaritetsbevegelsen for Vietnam. Jeg ble aktivt med i en alder av rundt 16 år. Husker godt en av aktivitetene vi gjorde på skolen, i skolegården, for å markere støtte til vietnamesernes forsvarskrig. Vi heiste FNL-flagget (frigjøringsbevegelsen for Vietnam) i flaggstanga. Det fyra opp høyrefolka. Sånt ble det håndgemeng av. Et annet stridsspørsmål jeg husker godt var da SUF gjorde vedtak om støtte til palestinera, mot Israel. Det var uhørt, på den tida, i alle samfunnets leire og dermed helt eksepsjonelt, at noen kunne finne på å gjøre det. Svære oppslag om de

klin gærne Suffera. Det var ikke bare i avisene, men også moderpartiet, SF, mente at dette burde vært ugjort. Vedtaket utløste store diskusjoner på skolen, hvor vi ble møtt med påstander om å tilhøre noen ytterst få gærninger her i verden.

Kort fortalt, hva mener du er grunnen til suksessen til heismontørenes fagforening?

– Jeg mener at tida fra, eh, særlig ifra ´76 til ´79 var helt avgjørende. Det var en periode hvor ledelsen i foreninga gikk et skritt videre i radikaliseringa. Foreninga hadde vært forholdsvis progressiv og tilhørt venstresida i fagbevegelsen i mange år. Sånn som mange gjør i dag også. Sammen med rørleggera, en god del av bygningsarbeidera, som maleras forening, og en god del andre foreninger. Men den nye ledelsen gikk ytterligere et skritt. Det førte til mye diskusjoner og ikke minst stridigheter internt i foreninga. Det lange skrittet ble tatt i ´76, og fikk manifistert seg i løpet av et par, tre års tid. Linja, som vant fram, gikk ut på at man måtte være en mer kampvillig forening, måtte tørre å forlate den linje at tvister i hovedsak skulle løses gjennom jussen. Det førte til at man hadde et mer kampvillig forhold til både myndighetene og arbeidsgivera. På denne tida la foreninga stor vekt på spørsmålet om fagbeskyttelse, men det var store uenigheter om hvordan vi skulle forholde oss til myndighetene. Det var uenigheter om man skulle føre kamp, eller, som det ble sagt, vi måtte sørge for å ha et godt forhold til myndighetene og derfor trå varsomt. En mer kampvillig linje vant fram. Dette toppa seg med den 3 uker lange politiske streika i ´79, som endte med en svært god og sterk fagbeskyttelse. Den samma problemstillinga, om hva slags kampmidler som skulle benyttes, dukka opp i kampen for høyere lønn. Skulle man tørre å gå på tvers av Hovedavtalens bestemmelse om fredsplikt? Linja som ble valgt førte til at lønna økte formidabelt fra ´76 og de nærmeste åra.

Linjeskiftet førte til at det straks ble et sterkt motsetningsforhold til forbundet. Forbundet aksepterer ikke politikken vår, og brukte ganske ufine metoder for å «ta oss». Bl.a. blei foreningas kandidat som representant i forbundets landsstyre avvist som representant, og i 1982 blei vi fratatt retten til å forhandle med HLF/NHO. Kampene vi førte for lønn, fagbeskyttelse og andre vilkår var vellykkede, og dermed festet kamplinja seg i foreninga. Jeg tror mao. at denne perioden var helt avgjørende. Men det er viktig å være klar over at vi hadde noen skuldre å stå på, noen som hadde kjempet før oss. Helt avgjørende var det nok at vi hadde egen fagforening, og at vi hadde egen overenskomst.

Jeg vil legge til at jeg tror det var ganske avgjørende at den faglige- og politiske linja som ble valgt måtte ha et politisk fundament å stå på. Linja måtte kunne forsvares politisk, sånn at du ikke fikk juling i debatter man havnet opp i. Foreningen ble veldig politisert, og studievirksomheten blomstret. Aktiviteten rundt våre nære politiske og faglige saker dominerte, selvfølgelig, men det ble også gjennomført studier i marxistisk filosofi og historieoppfatning. Uten politisk bevissthet havner man lett på et sånt standpunkt hvor du er deg sjøl nærmest. Det holder ikke i det lange løp for en forening som benytter kampmidler. Et slikt standpunkt innebærer bl.a. at du er nødt til å vise solidaritet med andre. Vi må handle ut fra det perspektiv at alle arbeidere, uansett yrke, har felles interesser.

Riktig, det var kort fortalt?

– Hehehehe, ja det skal jeg si deg.

Hvilke streiker og kamper husker du best?

– Tror ikke jeg vil fremheve noen som bedre eller viktigere enn andre. I «moderne tid» var jo aksjona i 2013 (dsb), til forsvar for fagbestemmelsen i overenskomsten og streika i 2004/2005, mot sosial dumping, drit viktige, begge to. Streika mot sosial dumping blei avblåst etter inngrep fra regjeringa, ved tvungen voldgift. Vi fikk ikke innfridd våre krav. Arbeidsgiverne følte seg på offensiven etter regjeringas intervensjon og forsøkte seg på bruk av utenlandske arbeidere som ikke skulle gå på våre vilkår. Vi svarte med gåsakte-aksjoner og fikk gode avtaler på alle bedriftene. Hadde ikke disse aksjonene vært gjennomført, ville arbeidsvilkåra i bransjen antakelig vært helt annerledes i dag. En seier for arbeidsgivera ville være starten på å gi oss juling på alle områder.

Arbeidsgiverne forsøkte seg på nytt i 2013, hvor de satte fagbestemmelsen i overenskomsten til side. Dette var, i sitt innhold, en omkamp fra arbeidsgiveras side om sosial dumping. Omfattende og langvarige aksjoner førte til en god avtale med hensyn til faglige kvalifikasjoner og opplæring av utenlandske heismontører.

Hvis vi skal vende blikket lenger tilbake, så hadde vi det som kan karakteriseres som Myhre-streika i ´96. Myhre Heis, med støtte fra NHO, hevdet at de skulle ha retten til å benytte elektrikeroverenskomsten, for på den måten å unndra seg de vilkårene vi hadde opparbeidet i heisoverenskomsten. Dette var en komplisert steik. Vi var helt avhengig av å få en avtale med NHO. Det ville ikke være

tilstrekkelig om HLF (heisbedriftene) inngikk avtale med oss. Myhre ville jo kunne fortsette med «sin» elektrikeroverenskomst så lenge han fikk NHOs tillatelse. Streika endte bra - NHO ga seg og innfridde våre krav. Myhre meldte seg ut av NHO i sinne. Uten en seier her, ville dette kunne være starten på en organisert undergraving av overenskomsten vår.

Hvis vi går ennå lenger tilbake i tid, må nok ´86 merkes som et begivenhetsrikt år for overenskomsten. Da ble den forbedret på en rekke områder. Servicelønna blei innført som vår minstelønn (og begrepet grunnlønn forlatt), lokal forhandlingsrett innført og skjeggtillegg, smusstillegg og akkordmultiplikatoren skulle i framtida reguleres i takt med lønnsutviklinga (som i åra forut hadde stått på stedet hvil). Innføring av minstelønn og lokal forhandlingsrett må forklares litt nærmere. Tidligere hadde vi det som betegnes som normallønnsoverenskomst. Mange yrker hadde det, spesielt innen byggfagene. (Veit ikke om det eksisterer lenger nå.) Men poenget er at en slik overenskomst tilsier at lønn og andre vilkår skal kun reguleres i overenskomsten. Det skal rett og slett ikke føres lokale forhandlinger. De lokale forhandlinger vi hadde gjennomført før 1986, om bla. tillegg på akkorden, bilgodtgjørelse o.a. var derfor i prinsippet i strid med avtaleverket og LOs og NHOs formaninger. Med innføring av lokal forhandlingsrett gikk vi over til det som kalles minstelønnsoverenskomst. De lokale forhandlingene ble dermed legalisert. Vi kjenner alle betydningen av disse nå for tida.

Det ryktes om en brytekamp med en vekter, på et tak på Grünerløkka, en gang på 70 tallet. Er dette noe du kjenner til?

– Han vakke vekter, han var politi. Det var når dem skulle rive gårdene på Grünerløkka det, hele Grünerløkka skulle egentlig rives. Det var beboeropprør som forhindret dette. Det endte opp med at kun noen gårder ble revet. En av de var Grünerkvartalet. Beboerne protesterte på det. Seansen det siktes til utspant seg i forbindelse med en demonstrasjon når rivinga av Grünerkvartalet ble iverksatt. Jeg var på vei hjem for å ete lunsj. Jeg bodde på Grünerløkka, den gangen. Det er ikke tilstrekkelig å bare demonstrere, tenkte jeg. Det må gjøres noe mer. Skal rivinga stoppes, må vi inn i bygget. Som tenkt – så gjort. Bortsett fra at det var ikke inne i bygget jeg installerte meg – jeg forsvant opp på taket. Rivinga ble stoppa den, men purken blei tilkalt. Det var ganske mange av dem som kom etter meg opp på taket. En av dem var ganske brysk. Jeg måtte fortelle han at han ikke måtte kjekke seg for mye, «for hvis jeg detter ned, kommer du til å bli med». Da de hadde fått meg ned, gjennom takvinduet og inn på loftet, fikk jeg henda i jern, på ryggen. Jeg blei putta inn og tilbrakte natta i Møllergata 19. Dagbladet klarte å fange opp seansen med bilde og greier.

Hva er fremtiden for fagbevegelsen?

– For det første mener jeg det må konstateres at det står ganske bedrøvelig til, både med norsk og internasjonal fagbevegelsen. Tre eksempler fra vår hjemlige andedam: Det er jo helt fantastisk at LO, ikke bare aksepterte, men var en pådriver for pensjonsdeformen - som til de grader rammer sliterne og lavtlønnede, samt de som er unge i dag. Kampen mot sosial dumping har mest vært store ord, men når det kommer til hælinga er lite gjort. Det lar seg vanskelig finne noe fenomen som har vært mer ødeleggende for arbeidslivet enn dette. Fagbevegelsen burde satt hæla kraftig i bakken –

uavhengig av de såkalte spilleregla. Når det gjelder lønn, fins det masse arbeidsfolk som tjener under 400.000 i året, ja det er mange som tjener så vidt over 300.000. Samtidig har forskjellen mellom fattig og rik økt, de 400 rikeste i Norge disponerer like mye som et statsbudsjett. Burde ikke LO ganske enkelt gått til aksjon for at ingen, i full stilling, skal lønnes lavere enn 450.000? Når NHO nå er på offensiven, vil det kunne bli en farlig utvikling når medlemmene ikke mobiliseres til en motoffensiv. Skal vi komme noen vei, må derfor venstresida og den delen av fagbevegelsen som ønsker å se, erkjenne at vi rett og slett må bryte med den politiske linja som føres av LO. Å bevege fagbevegelsen dit hen er et langt lerret å bleike. Men skal vi noen gang komme dit, er erkjennelse det første og nødvendige skritt.

I tillegg tror jeg samfunnssituasjonen er slik i dag at fagbevegelsen bør ta det skritt å diskutere samfunnssystemer. Jeg mener det er mer aktuelt nå enn for 30-40 år sida. På den en sida har folk det jævla bra, i Norge. Men i en rekke land har levestandarden rett og slett sunket for store deler av folket. Her hjemme har det foreløpig ikke gått så ille, men det er en utrygghet som svever som et tåketeppe over oss, en utrygghet på om vi har det like bra og jobben i behold om 5, 10, eller 15 år. Jeg vokste opp i en situasjon hvor kapitalismen blomstret. Det ser ut til at glansperioden er over. Det hevdes at vi lever i et demokrati, men de som produserer verdiene i samfunnet, arbeiderne, er utelukket fra å bestemme over det som skal produseres. Spørsmålet er om ikke kapitalismen er et fenomen som eksisterer i en tid som egentlig burde være tilbakelagt - som hører forhistoria til. Med den teknologiske utviklinga som har finni sted de siste 20 åra og den veldige produktivitetsutviklinga, er det åpenbart grunnlag for å lage et samfunnssystem hvor folk er trygge og livskvaliteten høy. En slik omveltning av samfunnet, endring til «Det gode samfunn», vil bare kunne skje med en aktiv fagbevegelse. Det er arbeidera som kommer til å være den viktigste faktoren i en sånn omveltning.

Hvilket politisk styresett er samfunnet mest tjent med, sett fra din side?

– Jeg har jo alltid, fra tidlig ungdom, vært sosialist og kommunist, jeg. Har ikke endra på det.

Kommunisme og liknende tankegods er fortsatt forbundet med grusomme handlinger, er dette fortjent?

– Fortjent og fortjent. Det er i alle fall ikke så rart at kommunisme er negativt lada all den stund at de landa som har brukt den merkelappen om seg sjøl har vært diktatoriske og ikke i nærheten av en kommunistisk samfunnsformasjon. De landa har derfor gjort stor skade mot kommunismens renommé. For det første er det ingen land som har kunnet være så framskredne at det er berettiget å betegne det som kommunistisk. Et kommunistisk samfunn er et samfunn hvor folk yter etter evne og får etter behov. I et slikt samfunn, sier det seg sjøl, må produksjonen være svært høy og effektiv, og penger vil opphøre som betalingsmiddel.

Sosialisme er et forstadium til kommunisme. Sosialisme er det systemet som overtar umiddelbart etter kapitalismen. Det drar derfor, med nødvendighet, med seg mye av de dårlig sidene ved kapitalismen, og kommer til å bruke mange år på å kvitte seg med dem. Ser vi konkret på Sovjet har det aldri vært et kommunistisk samfunn, og kunne aldri kommet dit heller, antakelig. At det gikk den gærne veien 10 års tid ette revolusjonen er heller ikke så rart. For det første blei det gjort grove feil ved at arbeiderne mista makta. En ny herskerklasse vokste fram, som en del av partiapparatet. For det andre var landet svært tilbakeliggende, industrielt sett. Antallet utdannede arbeider var svært begrensa. Lederne for revolusjonen i 1917 var av den formening at Sovjets overlevelse var avhengig av en verdensrevolusjon. Spørsmålet er om de ikke hadde rett i det.

Vi har fått med oss at du er opptatt av sport, er du et konkurransemenneske?
Terje ser spørrende på oss.
– Ja, i idrettssammenheng er jeg det, men mindre nå, i moden alder, enn tidligere.
– Du bryr deg ikke om du vinner eller bare deltar i heiscupen eller, spør Tor Erik.
– Som deltaker på pampas er det om å gjøre å vinne.
– Om du diskuterer med noen a?
– Nei, det er ingen konkurranseøvelse - det er noe helt annet. Da bør formålet være å komme fram til noe fornuftig.

Du er blant annet gammel bryter, men det er mye boksevideoer i youtubefeeden din. Er boksing den råeste idretten?
– Ja, jeg er gammal bryter, nå er jeg bare gammel. Men jeg mosjonerer med å bokse. Litt seriøst må man jo ta det, da myser jeg på teknikker på youtube. Det er ingen idretter jeg er oppslukt av å følge med på. Jeg følger overfladisk med på mange forskjellige greiner.

Fortsetter du som keeper på Pampas i kommende heiscuper?
– Nei.

Du er godt kjent for dine ordtak/uttrykk. Hvilket er din favoritt?
– Er jeg det? Har ingen favoritter.

Flere ordtak har vel bibelsk opphav. Hvor religiøs er du?
– Hahahaha, nei man må jo lese bibern når man er ateist. Bibelen og religionshistorie er viktig. Religion betyr jo jævla mye i samfunnet. Det er masse å si om religioner, men et par ting: Religioner oppstår ikke i et vakuum. Det oppstår på bakgrunn av forhold som er mystiske, uforståelige, av u-viten. Først var det naturfenomener som var uforståelige og naturreligionene oppsto. Når samfunnet ble delt inn i klasser, med herskere og undersåtter, blir det viktig å kunne forklare/forsvare undertrykkinga ideologisk. Herskerne framstilte seg derfor som representanter og med direkte kontakt med gudene. Gudene ble menneskeliggjort og ble menneskelignende vesener, og herskerne fikk gudelige egenskaper. Religionene endret seg etterhvert som samfunnene endret og utviklet seg. De borgerlige, kapitalistiske, samfunnene brøytet seg fram og vant, med vold og krig, fra begynnelsen av 1500-tallet. Disse samfunnsomveltningene trengte en ideologisk overbygning. Det var reformasjonen og den protestantiske religionen som utgjorde det fundamentet. Protestantismen, i motsetning til katolisismen, forfektet at alle individer var like overfor Gud, og brøyt med alle katolske mellomledd mellom enkeltmennesket og Gud. Det enkelte individ ble, gjennom protestantismen, oppfattet som en selvstendig statsborger, og kunne derfor bryte med det føydale systemet og starte sin egen selvstendige næringsvirksomhet, som oppkomlinger, som kapitalistiske oppkomlinger. I dagens vestlige kapitalistiske samfunn er spørsmålet om hvor verdiskapningen kommer fra det mest mystiske, kombinert med et velutviklet og høyt nivå i produksjonen av konsumpsjonsvarer – hvor det allikevel er fattigdom og kriger. Skapelsen av verdier er helt gresk. Det blir framstilt som om det kommer fra kapitalen, mens det ikke er annet enn arbeid, målt i tid, som er den skapende ild. Mystikken gjør at religionen lever videre.

Tankene – hvordan folk tenker, inkludert religion, har sitt utspring fra samfunnets basis, dvs. produksjonsmåten – forholdet mellom mennesker og produksjonsmidlene. Disse forholdene er annerledes i de borgerlige landene enn i de arabiske, som etter min mening ikke er kapitalistiske. Der er undertrykkinga mer åpen, direkte og voldelig, mindre mystisk. Religionen er derfor likeså.

SPISE, SKIFTE OG SANITÆRFORHOLD

Vernetjenesten, tillitsvalgte og arbeidsledere får ofte spørsmål om hva som er godkjent standard for skifterom, spiserom og toaletter.

VERNEOMBUD I BRANSJEN/HMF ARKIV ODD JACOBSEN

Vi må ta hensyn til hva slags miljø vi jobber i. Som oftest jobber vi hele dagen i en heissjakt uten dagslys og utsyn. Da har vi krav på å få spiserom/pauserom med dagslys og utsyn. Her tar vi for oss hva Arbeidsmiljøloven, forskrifter og Overenskomsten sier om dette.

§3-4 GARDEROBE

Arbeidsplasser skal normalt ha atskilte garderober for kvinner og menn. Hver arbeidstaker skal ha tilstrekkelig plass for opphenging av tøy og lignende. Dersom forholdene gjør det nødvendig skal det være atskilte skap for arbeidstøy og privat tøy. Garderobene skal gi arbeidstakerne mulighet til å låse tøyet sitt i arbeidstiden, og der det er nødvendig skal det i tillegg være læsbare avlukker for å sikre mot tap av verdisaker. Arbeidstakeren skal ha tilstrekkelig plass til å skifte. Garderobe skal ha speil og nødvendig sitteplasser for skifte av klær og skotøy. Garderobe skal ha tilfredsstillende ventilasjon.

§3-5 SPISEROM

Kravet til størrelse innebærer at lokalene skal ha plass til det maksimale antallet arbeidstallet som skal spise der samtidig. Arealkravet skal sikre at hver arbeidstaker har minimum 1,2 kvadratmeter. Rommet skal uansett ikke være mindre enn 6 kvadratmeter. Spiserommet bør gi mulighet for pause og avkopling. Som klar hovedregel bør rommet derfor være skjermet fra kunder, elever, pasienter og liknende. Arbeidstakerne må ha tilgang til spiserommet nær de har behov for det. Det betyr at kombinasjon av møterom og spiserom i utgangspunktet verken er hensiktsmessig eller akseptabelt.

SPISEROM SKAL SOM HOVEDREGEL HA DAGSLYS OG UTSYN

Dette er spesielt viktig dersom de øvrige arbeidslokalene ikke tilfredsstiller kravene til dagslys og utsyn.

§3-7 KRAV TIL TOALETTER PÅ ARBEIDSPLASSEN

Virksomheter skal ha passende antall toaletter. Det bør være minst ett toalett per 15 kvinner og minst ett toalett per 20 menn når det finnes tilstrekkelig med urinaler. Det skal være atskilt toaletter for kvinner og menn. I tilknytning til toaletter skal det være håndvask. Både avstander

Slik skal ikke spise, skifte og sanitærforhold på byggeplassen være!

og mulighet for å forlate arbeidsstedet uten vesentlig hinder må legges til grunn ved plassering av toaletter.

Toaletter bør ikke ha direkte forbindelse med arbeidsrom eller spiserom. Felles toaletter kan benyttes ved små virksomheter, her er det viktig å vurdere hensyn til arbeidstakeres integritet og verdighet.

OVERENSKOMSTEN

Ved inntil 6 personer skal det rigges med 1 brakkeenhet (standardenhet på ca. 7,4x2,6 M). Denne enheten skal inneholde adskilt spiserom med tekjøkken, kjøleskap, oppvaskkum, minimum 1 kvadratmeter spiseplass per person. Dessuten skal enheten inneholde WC med vask og dusj, 2 tappesteder, låsbart skap til gangtøy samt åpen plass til lomp, til sammen ca. 50 cm pr person. Ved mannskapsstyrker under 6 personer kan mindre enheter benyttes. Ved slike enheter sløyfes dusjen når standarden for øvrig opprettholdes. Videre står det beskrevet hvordan forholden skal være ved inntil 12, 16 eller 40 personer.

HVA GJØR VI NÅR FORHOLDENE ER DÅRLIGERE ENN BESKREVET I LOV OG OVERENSKOMSTEN?

Enkelte entreprenører leverer dårligere standard enn påkrevet, og henger seg opp i ord som «bør». Noen lyver til og med om at Arbeidstilsynet har ført tilsyn med anlegget og har godkjent forholdene.

Her må det alltid kreves saksnummeret fra Arbeidstilsynet, og de må da kontaktes for å verifisere riktighet i påstander fra entreprenøren. Hvis dere ser at entreprenøren leverer dårligere standard enn beskrevet ovenfor, ring umiddelbart nærmeste arbeidsleder og verneombud, som da må befare anlegget.

SCHINDLER OVERTAR EUROHEIS

Ryktene har gått en stund i bransjen, men nå er det offisielt. Schindler har kjøpt Euroheis.

TOR-ERIK LUNDBERG

Schindler AS har den 5. desember inngått en avtale med Euroheis AS om å overta virksomheten.

Euroheis har en bred heisfaglig kompetanse, tilegnet gjennom 25 års virksomhet innen service, reparasjoner og moderniseringer av heiser. Deres engasjement har skapt gode relasjoner til både større og mindre kunder, med vekt på sikkerhet og god kvalitet, utaler Harald Torsøe, administrerende direktør i Schindler AS.

Euroheis vil bli integrert i Schindlers organisasjon i løpet av 2019. Overtagelsen er et viktig element i å styrke Schindlers samlede posisjon i det norske heismarkedet, og vi ser fram til å inkludere Euroheis ansatte og kunder i vår virksomhet sier Torsøe.

Montørklubben ønsker sine nye kollegaer velkommen til Reberklubben og bedriften.

Ny organisasjonssekretær i HMF

Bjørn Tore Egeberg trapper ned mot pensjonisttilværelsen etter en lang og god innsats for foreningas medlemmer. Vi ønsker mannen som skal overta stafettpinnen på nyåret, Erik Eikedalen (35), velkommen til oss. Redaksjonen har i den anledning tatt en prat med Erik.

TOR-ERIK LUNDBERG PRIVAT

Hvem er du?

Jeg har nettopp flyttet til Løren i Oslo sammen med min samboer Maya og tre år gamle sønn Jonas. Vi har bodd noen år på Snarøya i Bærum, men savnet bylivet, og Løren er i så måte tipp topp. Byliv og barnevennlig på samme tid. Opprinnelig kommer jeg fra Sandefjord, hvor jeg bodde frem til det var på tide å få seg en utdannelse. Jeg har en mastergrad i medievitenskap, hovedsakelig fra Universitetet i Bergen, med et semester i Canada. Ved siden av studier har jeg jobbet innen kundeservice, varehandel, postdistribusjon og som frilansjournalist. I tillegg har jeg vært aktiv i politiske og ideelle organisasjoner i ulike verv. Det siste året har jeg sittet som nestleder i Rødt Bærum.

Hva fikk deg til å søke på stillingen som ny organisasjonssekretær i Heismontørenes fagforening?

Jeg søkte på stillingen som organisasjonssekretær fordi jeg trives med varierte arbeidsoppgaver, og mener fagbevegelsen er en av garantistene i kampen for grunnleggende rettigheter i arbeidslivet, rettferdig fordeling og en fortsatt god velferdsstat. Denne jobben er midt i blinken for meg!

Hva visste du om fagforeningen før du søkte på stillingen?

Jeg kjenner norsk fagbevegelse godt, og har både politisk og i jobbsammenheng stått på for å fremme

Erik Eikedalen er ny org.sekretær i HMF fra nyåret.

arbeidstakernes interesser. Heismontørenes fagforening hadde jeg ikke inngående kjennskap om før jeg søkte stillingen, men jeg hadde lest en del om Ramunas-saken – en sak Rødt Bærum også engasjerte seg i. Videre oppfatter jeg Heismontørenes fagforening som sentrale i LO- og EL og IT-sammenheng. Dere er helt åpenbart en gruppe fagfolk med yrkesstolthet, fokus på grunnleggende rettigheter, uredde for å ta en faglig kamp, og fremoverlent med tanke på ny teknologi.

Hvor har du jobbet tidligere?

I skrivende stund jobber jeg i månedsavisen Ny Tid som kommunikasjonsrådgiver og markedskonsulent. Her er jeg poteten i redaksjonen hvor jeg styrer sosiale medier, websiden, lager nyhetsbrev, utformer egenannonser, jobber med abonnement, lager quiz og annet administrativt arbeid. Før Ny Tid jobbet jeg for turoperatøren Tumlare med ansvar for booking og planlegging av turer og arrangementer i Norge for utenlandske turister og bedrifter. Her satt jeg selvsagt også som tillitsvalgt. I tillegg har jeg erfaring fra mange ulike bransjer og stillinger – salgskonsulent, postbud, intervjuer og frilansjournalist.

Hva fyller du fritiden med?

På fritiden er jeg opptatt av å være med venner og familie. I tillegg er jeg svært film og musikkinteressert. Filminteressen har forøvrig også strukket seg utover det å bare se på film – da jeg bodde i Bergen produserte jeg to musikkvideoer for to ulike band sammen med to gode venner. Når det gjelder musikkinteressen spiller jeg ikke noen instrumenter, men jeg stiller med ujevne mellomrom opp som DJ for venner og bekjente. Jeg leser en del, særlig sakprosa og aviser, og er opptatt av politikk. Jeg sier aldri nei til pubquiz, og har planer om å plukke opp tennisracketen igjen på nyåret, etter flere år i dvale.

Hvis noen av leserne lurer, så slutter ikke Bjørn-Tore med det første.

Fra Sjakta

CHRISTIAN OLSTAD TOR-ERIK LUNDBERG

Navn: Odd Jacobsen

Alder: 49

Bosted: Oslo

Klubb: Thyssen

Stilling: Heismontør

Når begynte du i faget?

– Jeg begynte først som hjelpemontør i Thyssen Krupp Elevator fra 1997, og tok fagprøven i 2005.

Hvordan fikk du interessen for faget?

– Faren min var heismontør, så jeg ble litt kjent med det når jeg var med kollegaene hans på jobb. Men også senere når jeg gikk på elektro på Nesodden videregående skole, da en av klassekameratene mine også ville bli heismontør.

Hva betyr «et helt stykke arbeid» for deg?

– På nymontasje innebærer det å montere heisen fra begynnelsen til slutt. Fra innsjauing på anlegget, frem til overlevering og utrydding fra anlegget. Samtidig å sørge for at anlegget er ryddig, oversiktlig og sikkert å jobbe på. Selv om det noen ganger er nødvendig for «å slukke branner» å sette noen til å begynne på et annet anlegg med skinnemontasje som andre overtar, så mener jeg at dette er en uheldig praksis for montører eller lærlinger og hjelpere som skal ta fagprøven. Da dette kan svekke og/eller trenere deres faglige utvikling. Nå som jeg har egen servicerute, må jeg gjøre meg kjent med de forskjellige heistypene vi jobber med. Samtidig er det også viktig å tenke på servicevennlighet og kundebehandling.

Hva er viktig for deg som heismontør for å opprettholde høy faglig standard?

– Delta på så mange kurs som mulig å snakke med andre kolleger ofte. Være kritisk til egen utførelse og sørge for at heisene er rene, så det er lettere å se feilkilder. Ryddige anlegg er også tryggere å jobbe på. Tidspress må ikke føre til slurv. Ta med lærlinger for å gi dem sikre rutiner og en følelse av at det skal være trygt å stille spørsmål. De går også på skole og kurs, og kan ha ny informasjon som ikke har rukket frem til meg enda. Da er det greit å ha gode jobbsamtaler som skjerper meg litt.

Hva mener du at må gjøres for å overføre kunnskapen til nye generasjoner?

– Vi må være samlet som kolleger på tvers av aldersgrenser, be om bedriftskonferanser hvor det blir holdt kurs og samlende gruppeoppgaver. Det må kommuniseres ofte om heis. Gjerne spise lunsj med andre kolleger hvor det blir erfaringsutveksling og historier. Det kan virke vel trivielt, men det er mye læring i dette også ved siden av kurs.Det bør være flere nymontasjeanlegg hvor erfarne montører settes til å jobbe med yngre montører, fra sjauing og frem til overlevering. Det er viktig at de nye blir trygge på seg selv, ved tidlig å få ansvar under oppsyn på anleggene. De skal jo lære opp nye kolleger en dag. Det å lære planlegging for andre enn seg selv er en nyttig prosess for alle. Vi må ha et miljø hvor de uerfarne tør å stille «dumme» spørsmål uten å frykte latterliggjøring eller andre negative konsekvenser.

Hva gjør du når du ikke skrur heis etter høy faglig standard?

– Jeg liker å klatre og å være i naturen. Liker også å reise for å se andre kulturer og kontraster. Vi er spesielt privilegert i Norge når det gjelder velferdsstaten og våre rettigheter som arbeidere, sammenlignet med de fleste land i verden. Det er viktig å forstå hva som er grunnen til at vi har det så bra. Vi må ta vare på denne fantastiske gaven og vi må videreføre den til neste generasjon.

Returadresse: Heismontørenes Fagforening, Schweigaards gate 34 F-2, 0191 Oslo

KLIMANØYTRAL DISTRIBUSJON B

NORGE P. P. posten

Verv i Heismontørenes Fagforening per 27.08.18

VERV	PERIODE	NAVN	TLF	E-POST
Nestleder	18 - 19	Alexander Jordnes	959 82 334	alexuj@icloud.com
Sekretær	18 - 19	David Coron-Andersen	480 06 131	davidcoron@msn.com
Kasserer	18 - 19	Frank Sig Hansen	932 05 222	kasserer@heis.no
Studieleder	18 - 20	Per Arne J. Salo	918 53 408	per.arne.salo@heis.no
1. Styremedlem	18 - 20	Steinar Gærup	959 86 187	steinar.garup@tk-elevator.no
2. Styremedlem	18 - 19	Stian Pedersen	959 08 344	baanrud@gmail.com
3. Styremedlem	18 - 20	Kim Roger Simble	902 50 515	kim.simble@hotmail.com
4. Styremedlem	18 - 19	Edmund Berget	930 45 646	edmund.berget@gmail.com
5. Styremedlem	18 - 20	Håvard Hanslien	951 91 592	havard.hanslien@gmail.com
6. Styremedlem	18 - 19	Kristoffer Syvertsen	940 52 678	ksyvertsen@orona.no
Lærlingrep.	18 - 19	Lars Erik Mørch	468 21 905	larse.mp@gmail.com
1. Distriktsrep.	18 - 20	Vegard Olimstad	453 94 780	VegardOlimstad@hotmail.com
2. Distriktsrep.	18 - 19	Lasse Evjen	959 86 244	lasseev@hotmail.com
3. Distriktsrep.	18 - 20	Trond Støkkan	970 12 354	trondstokkan@gmail.com
4. Distriktsrep.	18 - 19	Bjørn Magnus Aspevold	909 54 660	bm_aspevold@hotmail.com
Andre oppgaver				
HMS-ansvarlig	16 - 18	Øystein Holmberget	993 56 344	Oystein@holmberget.no
Lærlingansvarlig	18 - 19	Even Thorstad	951 91 570	even_thorstad@hotmail.com
Redaktør	18 - 20	Tor Erik Lundberg	951 91 560	redaksjonen@heis.no
Kontrollkomitè	18 - 20	Dan Terje Rønning	905 77 667	danterje@gmail.com
Kontrollkomitè	18 - 19	Roar Enerly	916 34 682	renerly@online.no
Sekretær	_	Bjørn Tore Egeberg		bjorn.tore@heis.no
Landsstyrerepresentant (vara)		Terje Skog	908 77 069	terje.skog@gmail.com
Avdelinger				
Bergen	18 - 20	Trond Polden	415 60 675	75polden@gmail.com
Drammen	17 - 19	Lars Selebø	995 30 820	Larzy88@gmail.com
Hedmark/Oppland	18 - 20	Kristoffer Saug Lie	950 56 349	kiffe_93@hotmail.com
Haugesund	18-20	André Birkeland	410 04 256	andre.b.birkeland@hotmail.com
Agder	11 - 13	Tor Helge Reber	915 63 130	threber@frisurf.no
Møre og Romsdal	14 - 16	Erlend Andberg	911 51 662	erlend.a@hotmail.com
Tromsø	14 - 16	Jan Wahlgren	951 91 583	jab-wa@online.no
Nordland	17 - 19	Bjørn Magnus Aspevold	909 54 660	bm_aspevold@hotmail.com
Stavanger	18 - 20	Vegard Olimstad	453 94 780	VegardOlimstad@hotmail.com
Vestfold/Telemark	16 - 18	Stian Næss	993 25 650	stian3011@hotmail.com
Østfold	17 - 19	Frank Sig Hansen	932 05 222	frank.sig.hansen@hotmail.com
Klubber				
Otis	Hovedtill.	Stian B. Pedersen	959 08 344	baanrud@gmail.com
Euroheis	Oslo	Tommy Svendsen	913 93 497	tommy.svendsen@euroheis.no
Kone	Norge	Edmund Berget (fung)	930 45 646	edmund.berget@gmail.com
Reber Schindler	Hovedtill.	Alexander Jordnes	959 82 334	alexuj@icloud.com
Reber Schindler	Oslo	Håvard Hanslien	951 91 592	havard.hanslien@gmail.com
Thyssen	Hovedtill.	Steinar Gærup	959 86 187	steinar.garup@tk-elevator.no
Thyssen Bergen	Bergen	Kim Thomassen	959 86 266	kfthomassen@gmail.com
Ing Stein Knutsen	Hovedtill.	Arild Lyngøy	974 29 130	arild_lyngoy@hotmail.com
Ing Stein Knutsen	Haugesund	André Birkeland	410 04 256	andre.b.birkeland@hotmail.com
Heis-Tek	Bergen	Terje Fjeldstad	966 25 389	
Heis1/ Orona	Tromsø	Aleksander Fjelde	900 52 178	alexander.fjelde@heis1.no
Orona	Hovedtill.	Kristoffer Syversen	940 52 678	ksyvertsen@orona.no
GM Heis	Oslo	Nicolai Larsen Lund	489 92 053	nll@gmheis.no
Uniheis	Oslo	Emil Bariaas	982 30 876	emil@uniheis.no
HBU	Oslo	Martin Granseth	481 03 378	martin@heisutdanning.no
			982 30 876	emil@uniheis.no
			481 03 378	martin@heisutdanning.no

Avdeling	Adresse	Telefaks	E-post
Oslo	Schweigaardsgt 34 f, 0191 Oslo	22 17 45 53	foreninga@heis.no
Bergen	Kalfarv. 71, 5018 Bergen		
Stavanger	Lagårdsvei 124, 4011 Stavanger		VegardOlimstad@hotmail.com

www.heis.no

Feil på lista rapporteres til foreninga@heis.no, ev. 22 17 45 50